

ภาคผนวก

หลักการทำความดีในทัศนะของศาสนาต่างๆ

หลักการทำความดีในทัศนะของพุทธศาสนา

พันโท ประสาร ทองภักดี
อดีตรองอธิบดี กรมการศาสนา

หลักการทำความดีในทัศนะของพระพุทธศาสนา

หลักการทำความดีนี้มีเรื่องที่จะต้องพิจารณาอยู่ 6 เรื่อง คือ

1. ความดีความชั่วคืออะไร?
2. ความดีความชั่วเกิดได้ก็ทาง?
3. พื้นฐานของความดีคืออะไร?
4. อุดมการณ์ในการทำความดีมีอะไรบ้าง?
5. วิธีทำความดีมีอยู่อย่างไร?
6. ผลของการทำความดีเป็นอย่างไร?

และก่อนที่จะอธิบายต่อไป ขอฝากให้พิจารณาถึงทุกพุทธวิธีสอนก่อน

พระพุทธเจ้ามักจะสอนเป็นคู่ เป็นการเปรียบเทียบให้เห็นชัด โดยเฉพาะในเรื่องความดี ต้องสอนเรื่องความชั่วควบคู่กันไป เพราะเป็นสิ่งตรงข้ามกัน และอีกประการหนึ่งก็เพื่อให้ฝังใจในความดี ให้เห็นชัด ๆ ว่า ดี ๆ นั้นเป็นอย่างไร คนจะได้เว้นชั่วประพฤติดีด้วยใจ เหมือนกับเวลาจะบอกให้คนไปทางขวาก็ต้องพูดถึงทางซ้ายด้วย เพื่อให้คนเดินแวงทางซ้ายไปเดินทางขวา ฉะนั้น การสอนเรื่องความดีความชื่อนั้นเป็นเรื่องสำคัญของทุกศาสนา โดยเฉพาะพระพุทธศาสนาได้จัดเรื่องความดีความชั่วไว้ในคัมภีร์เป็นแก่นของพระศาสนา โดยได้วางหลักการซึ่งนับเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนาไว้ 3 อย่าง หมายความว่าบรรดาคำสอนของพระพุทธองค์ ซึ่งมีอยู่ถึง 84,000 หัวข้อนั้น เมื่อจะย่อให้สั้นพอถือปฏิบัติได้ก็มีเพียง 3 อย่างคือ

1. สอนให้เว้นจากความชั่วทั้งหลาย
2. สอนให้ประกอบแต่ความดี
3. สอนให้ชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ผ่องแผ้ว

นี่คือหลักทั่วไปในพุทธวิธีสอน และเมื่อได้ทราบหลักเบื้องต้นพอสังเขปเช่นนี้แล้ว จะได้อธิบายหลักการทำความดีต่อไป

1. ความดีความชั่วคืออะไร

ข้อนี้นักปรัชญาได้เคยถกเถียงกันมาก ซึ่งก็เป็นวิสัยของนักพูด นักคิด ที่มุ่งให้เกิดปัญหา และบางทีก็เป็นปัญหาที่ห่างจากการปฏิบัติ ฉะนั้นในพุทธศาสนาจึงมุ่งที่จะสอนเรื่องความดีความชั่วให้เห็นชัด และสามารถนำมาปฏิบัติได้ จึงอธิบายความดีความชั่วไว้ดังนี้

ความชั่ว ได้แก่สิ่งที่ทำแล้วทำให้ตัวเอง หรือคนอื่นเดือดร้อน หรือทำให้ตัวเองต่ำลง เลวลง และลดคุณค่าของตัวเองให้ต่ำลง โดยถือนัยจากพุทธภาษิตว่า น ตมมํ กตํ สาธุ ยํ กตฺวา อนฺตฺตปฺปติ สิ่งที่ทำลงไปแล้วทำให้ตัวเองหรือคนอื่นเดือดร้อน ไม่ดีเลย

ความดี ได้แก่สิ่งตรงข้าม คืออะไรก็ตามเมื่อทำลงไปแล้ว ไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อน แต่กลับยกให้ตัวเองสูงขึ้น เติบโตขึ้น โดยถือนัยจากพระพุทธภาษิตว่า ตมฺจ กมฺมํ กตํ สาธุ ยํ กตฺวา นานฺตฺตปฺปติ สิ่งใดทำลงไปแล้วไม่ทำให้ตัวเองหรือคนอื่นเดือดร้อน สิ่งนั้นดีแน่

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (อ้วน) เคยเปรียบเทียบความดีว่าเหมือนแก้ว เปรียบความชั่วเหมือนขี้ และกล่าวเป็นคำคมไว้ว่า ชั่วเป็นขี้ ดีเป็นแก้ว คือ ถ้าอะไรดี ๆ ก็เรียกว่า “แก้ว” ทั้งนั้น เช่น เมียแก้ว ลูกแก้ว นางแก้ว แต่ถ้าอะไรไม่ดีก็ขึ้นต้นด้วยคำว่า “ขี้” เช่น ขี้หู ขี้ตา ตลอดจน ขี้ฉ้อ ขี้โกง ก็เป็นคำอธิบายที่เข้าใจง่ายดีเหมือนกัน

2. ความดีความชั่วเกิดได้จากทาง

คำตอบก็คือเกิดได้ 3 ทาง หรือ 3 ประตุ คือ

ทางกาย	เรียก	กายทวาร
ทางวาจา	เรียก	วจีทวาร
ทางใจ	เรียก	มโนทวาร

และท่านยังจำแนกรายละเอียดความดีความชั่วที่เกิดจาก 3 ทางไว้โดยพิสดาร

ดังนี้

ความชั่วที่เกิดจากทางกายมี 3 คือ

1. ฆ่าสัตว์
2. ลักทรัพย์
3. ประพฤติผิดในกาม

ความชั่วที่เกิดจากวาจามี 4 คือ

1. พูดเท็จ
2. พูดส่อเสียด
3. พูดคำหยาบ
4. พูดส่ารอกเพื่อเจ้อ

ความชั่วที่เกิดจากทางใจมี 3 คือ

1. โลภอยากได้ของเขา
2. ปองร้ายเขา
3. มีความเห็นผิด

ส่วนความดีที่เกิดจากทวารทั้ง 3 ก็มีลักษณะตรงกันข้าม คือ

ความดีเกิดทางกายมี 3 คือ

1. ไม่ฆ่าสัตว์
2. ไม่ลักทรัพย์
3. ไม่ประพฤตินิन्दในกาม

ความดีที่เกิดจากทางวาจามี 4 คือ

1. ไม่พูดเท็จ
2. ไม่พูดส่อเสียด
3. ไม่พูดคำหยาบ
4. ไม่พูดส่ารอกเพื่อเจ้อ

ความดีที่เกิดจากใจก็มี 3 คือ

1. ไม่โลภอยากได้ของเขา
2. ไม่คิดประทุษร้ายเขา
3. มีความเห็นชอบ

สรุปแล้วก็คือ ตัวความดีความชั่วที่เด่น ๆ ก็มีอยู่อย่างละ 10 เท่า ๆ กัน ท่านเรียกเป็นคำศัพท์ว่า กรรมบถ แปลตรงตัวว่า ทางเกิดของกรรม

8. พื้นฐานของความดีคืออะไร

อันที่จริง เรื่องนี้หมายถึงความดีที่เป็นรากเง้าของความดีทั้งหลาย เราจึงอาจจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ความดีพื้นฐานก็ได้ ซึ่งหมายถึง บุญญกิริยาวัตถุ 3 นั้นเอง ได้แก่

1. ทาน การให้ การเสียสละหรือบริจาค ซึ่งเป็นเสมือนฐานปฏิบัติการทำลายความเห็นแก่ตัว ส่งเสริมให้เห็นแก่ประโยชน์สาธารณะ อุทิศตนเพื่อสร้างประโยชน์ให้ส่วนรวม คนดีที่ฝรั่งเรียกว่า Marty (อมตชน - คนที่ไม่มีวันตาย) นั้น ก็เพราะมีคุณธรรมข้อนี้เป็นพื้นฐานทางจิตใจ

2. คีล ได้แก่ ความประพฤติเรียบร้อยทางกายและวาจา เป็นปัจจัยกวาดล้างความเลวร้ายออกจากตัว และป้องกันมิให้มันไหลกลับมาอีก

3. ภาวนา คำนี้แปลว่า ทำให้เกิด หมายถึง การทำให้คุณความดีเกิดขึ้นในใจคนโดยมากมักเข้าใจว่าเอาคาถาอะไรมาท่องก็เป็นภาวนา ก็มีส่วนถูกอยู่บ้างแต่ไม่ตรงแท้ความจริงนั้น เราอาจจะต้องเอาคำมานึกท่อง แต่ไม่ใช่ท่องเปล่า ๆ ต้องเข้าใจด้วยว่าคำนั้นหมายถึงอะไร แล้วก็สร้างคุณธรรมนั้นขึ้นในใจของเรา เช่น เราเอาคำว่าเมตตา นึกท่องในใจ ในระหว่างที่นึกท่องอยู่นั้นก็ต้องพยายามปลูกเมตตาขึ้นในใจของเรา ทำให้เราเป็นมีเมตตา แม้เมตตาจิตแก่คนและสัตว์ทั้งหลาย การพยายามสร้างความคิดขึ้นในใจของเราเป็นอย่าง ๆ เช่นนี้แหละเรียกว่า “ภาวนา”

ตามที่กล่าวมานี้จะเห็นว่า คุณธรรมทั้ง 3 นี้เป็นรากเง้าความดีทั้งหลายอย่างแท้จริง

4. อุดมการณ์ในการทำควมดีมีอะไรบ้าง

ข้อนี้ หมายถึง อธิปไตยทั้ง 3 นั้นเอง แต่ไม่ใช่อำนาจอธิปไตยทางการเมือง หากหมายถึงอำนาจอะไรอย่างหนึ่งซึ่งดลบันดาลใจคนให้อยากทำความดี โดยอาศัยเหตุปัจจัย 3 อย่างต่อกัน คือ

1. คนบางคนทำความดี เพราะเห็นแก่เกียรติของตนหรือวงศ์ตระกูลของตน ถ้าไม่ทำก็กลัวคนจะติฉิน จึงทำความดีเพื่อให้มีหน้ามีตา มีเกียรติ อย่างนี้เรียกว่า อัตตาอธิปไตย แปลว่า ปรรวาทตนเป็นใหญ่

2. คนบางคนทำความดีเพื่อส่วนรวม โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม แม้ว่าบางครั้งอาจฝืนใจตัวเอง หรือถึงกับผิดศีลธรรม แต่ถ้าเพื่อส่วนรวมแล้วก็ต้องทำ ลักษณะอย่างนี้เรียกว่า โลกาธิปไตย แปลว่า ปรรวาทโลก หรือส่วนรวมเป็นใหญ่

3. คนบางคนยึดธรรมะเป็นที่ตั้ง เป็นประเภททำดีเพื่อความดี การใดก็ตามหากผิดศีลธรรมแล้วเป็นไมยอมกระทำ ลักษณะอย่างนี้เรียกว่า ธัมมาธิปไตย แปลว่า ปรรวาทธรรมเป็นใหญ่

ในพระพุทธศาสนาท่านขยายความให้เห็นระดับการทำความดีไว้โดยอุปมาด้วยการเสียดสละเป็นชั้น ๆ ดังนี้

พึงเสียทรัพย์เพื่อรักษาอวัยวะไว้

พึงเสียอวัยวะไปเพื่อรักษาชีวิตให้คงอยู่

แต่พึงเสียทั้งสิ่งทั้งทรัพย์ อวัยวะ และชีวิตเพื่อรักษาธรรมเถิด

นี่คืออุดมการณ์ในการทำความดี

วิธีทำความดีมีอยู่อย่างไร

วิธีทำความดีมีอยู่มากมาย มากวิธี แต่โดยสรุปแล้วก็มียุเพียง 4 อย่าง คือ

1. กวาดล้างความชั่วออกไปจากจิตใจ (ปหานปธาน)

2. ระมัดระวังไม่ให้ความชั่วไหลกลับมา (สังวรปธาน)

3. พยายามสร้างความดีพอกพูนความดีขึ้นในจิตใจของเราให้สม่ำเสมอ (ภาวนาปธาน)

4. พยายามรักษาความดีที่สร้างขึ้นแล้ว สังสมแล้วพอกพูนแล้วนั้นให้คงอยู่ไม่ให้รั่วไหลออกไป (อนุรักษนาปธาน)

ถ้าจะเปรียบกับการเก็บน้ำกินน้ำใช้ก็คือ

- ต้องล้างตุ่มไล่ความสกปรกทั้งหมดออกไปให้หมดจากตุ่มก่อน (ปหานปธาน)

- ระวังไม่ให้ความสกปรกใด ๆ กลับเข้าไปในตุ่มอีก (สังวรปธาน)

- แล้วจึงเทน้ำสะอาดลงไปในตุ่ม (ภาวนาปธาน)

- ต่อไปก็ต้องรักษาไม่ให้ตุ่มรั่ว (อนุรักษนาปธาน)

โดยวิธีนี้แหละเราจึงจะมีน้ำสะอาดไว้กินไว้ใช้ตลอดไป

6. ผลของการทำความดีและชั่วเป็นอย่างไร

เรื่องนี้กล่าวโดยเฉพาะก็ได้แก่เรื่องกฎแห่งกรรมนั่นเอง ซึ่งเป็นเรื่องจะต้องพูดกันให้ละเอียดสักหน่อย เพราะเป็นเรื่องที่มีกฎมีเกณฑ์ และค่อนข้างจะเข้าใจยาก ถ้าจะว่าไปแล้วก็เป็นทั้งเรื่องเก่าที่สุด และใหม่ที่สุด ที่ว่าเป็นเรื่องเก่าที่สุดก็เพราะพูดกันมา สอนกันมานับเป็นพัน ๆ ปี แล้วก็เป็นเรื่องใหม่อยู่นั่นเอง เพราะไม่ว่าจะพูดกันเมื่อใดก็มักมีปัญหาใหม่ ๆ มีข้อคิดใหม่ ๆ มีข้อสงสัยใหม่ ๆ เกิดขึ้นเสมอ ทำให้วิทยากรทั้งหลายทำหน้าที่ใหม่ต้องคิดคำตอบบทใหม่ ๆ ชี้แจงผู้ฟังทั้งหลายใหม่ทุกครั้งไป

ที่เป็นเช่นนี้คงเนื่องด้วยเหตุ 2 ประการคือ

1. เรื่องกฎของกรรมเป็นเรื่องยุ่งเหยิงซับซ้อน

ทั้งนี้ก็โดยที่คนหนึ่ง ๆ ต่างก็มีพีชพันธุ์กรรมสลับซับซ้อนยุ่งเหยิงเหลือกำลังที่จะ
สาองได้ เพราะว่าในช่วงชีวิตแต่ละช่วง แต่ละคนก็เคยทำกรรมทั้งดีทั้งเลวไว้มากอย่าง
มากชนิด จนตัวเองก็จำไม่ได้มองไม่เห็นแต่กรรมจำตัวเองได้ มองเห็นตัวเองเสมอ ถ้าเรา
สามารถถ่ายภาพยนตร์ชีวิตไว้สักช่วงชีวิตหนึ่ง สมมติว่าสัก 10 ปี บันทึกการทำกรรม
ดี กรรมชั่วในแต่ละวันไว้ ตลอดเวลา 10 ปี แล้วนำมาฉายดูโดยไม่ตัดตอนเลยแล้วก็จะเห็นว่า
กรรมที่ทำไว้นั้นมันยุ่งเหยิงซับซ้อนยิ่งกว่าปมด้ายที่ยุ่งยิ่งกว่ายุ่งเสียอีก

2. เรื่องกฎของกรรมจัดอยู่ในประเภทเรื่องที่คิดไม่ถึง ที่ทางพระเรียกว่า อจินไตย
ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 4 อย่างคือ

1. พุทธวิสัย ความสามารถล้นพ้นของพระพุทธเจ้า
2. ฌานวิสัย อำนาจอันลึกซึ้งของฌานสมาบัติ
3. กัมมวิปากวิสัย อำนาจกฎแห่งกรรม
4. โลกจินตา ความคิดประเภทปัญหาโลกแตก

จะเห็นได้ว่า เรื่องกฎแห่งกรรมเป็นหนึ่งในสี่ของอจินไตย คือเรื่องที่คิดไม่ถึง
แต่ไม่ใช่ห้ามคิด ใครอยากคิดก็คิดได้แต่ต้องระวัง มิฉะนั้นก็จะกลายเป็นมิจฉาทิฎฐิไป
หรือพุ่งชนขนาดบ้าก็เดียว

และยังมีข้อที่น่าสังเกตว่า เรื่องกฎแห่งกรรมนี้คนเชื่อก็มี ไม่เชื่อก็มี แม้ในจำนวนที่
เชื่อ บางคนก็ยังเชื่อไม่สนิทและมักจะตั้งข้อสงสัยใน 2 ข้อ คือ

1. เกิดสงสัยว่าทำดีแล้วทำไมไม่เห็นรวย ไม่เห็นได้ชื่อเสียง ส่วนคนที่ไม่ได้ทำ
อะไรหรือทำชั่วแล้วกลับมีชื่อเสียงและร่ำรวย เห็น ๆ กันอยู่

จะเห็นได้ว่าข้อสงสัยนี้เกิดจากความเข้าใจผิดในเรื่อง ดีและชั่ว ความจริงพระ
พุทธเจ้าท่านสอนตรงต่อความจริงอย่างชัดเจนอยู่แล้ว คือ ทรงสอนว่าทำดีความดีเกิด
คือได้ความดีเดี๋ยวนั้น ทำชั่วความชั่วเกิด คือได้ความชั่วเดี๋ยวนั้น (บาลี : กลยาณการี
กลยาณิ ปาปการี จ ปาปกั) พระองค์ไม่ได้ทรงสอนว่าทำดีแล้วร่ำรวย หรือได้เกียรติ
ได้ยศ ได้ชื่อเสียง ทำชั่วแล้วต้องอับโชค อับยศ อับรัศมี ท่านไม่ได้สอนอย่างนั้นเลย แต่เราคิด
เอาเองว่าเป็นอย่างนั้น

ขอเปรียบเทียบกับผลการทำงานและผลการเรียนหนังสือ

เมื่อถามว่า ทำงานได้อะไร

คนทั่วไปต้องตอบว่า ทำงานแล้วได้เงิน

ก็เป็นคำตอบที่ไม่ผิด แต่ยังไม่ถูก

เพราะความจริงเท่านั้น ทำงานก็ได้งาน ทำงาน งานเกิด คือได้งานเดี๋ยวนั้น

ส่วนเงินเป็นผลติดตาม หรือผลพลอยได้ และเงินที่ได้ก็เป็นไปตามผลของงาน

มีงานจึงจะมีเงิน ฉะนั้นเมื่อทำงานก็ต้องได้เงินแน่นอน แต่งานบางอย่างทำ

ไปแล้ว อาจได้แต่งงานไม่ได้เงิน เช่นงานอาสาสมัครต่าง ๆ

ขอเสนอให้คิดอีกครั้ง

เมื่อถามว่า เรียนหนังสือได้อะไร

นักเรียนแทบทุกคนต้องตอบว่า ได้ปริญญา หรือ ประกาศนียบัตร

แต่โดยเนื้อแท้แล้ว เรียนหนังสือก็ได้ความรู้ ได้วิชา (หรือเรียนหนังสือก็ได้หนังสือ)

ส่วนปริญญาหรือประกาศนียบัตร เป็นผลพลอยได้ และปริญญาหรือประกาศนียบัตร

เขาก็จะออกให้ตามผลของความรู้ ปริญญาหรือประกาศนียบัตรที่ออกให้แก่คนที่ไม่มีความรู้

ไม่ได้เรียน ก็กลายเป็นปริญญาปลอม ประกาศนียบัตรปลอม ทั้งผู้ให้และผู้รับมีหวัง

เข้าตาราง ที่พูดนี้ไม่ใช่เล่นเล่น แต่ได้ นำความจริงมาเล่าให้ฟัง

ฉะนั้น จะเห็นได้ว่า ที่พระพุทธองค์ตรัสว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว จึงเป็นความจริง

แท้แน่นอนไม่มีทางผูกผันเป็นอย่างอื่นไปได้เลย แต่ที่เราสงสัยว่าทำไมจึงไม่เป็นไปอย่างที่เรา

คิดนั้น เป็นความสงสัยในผลพลอยได้ของกรรม และผลพลอยได้ของกรรมแต่ละอย่างต้องมี

แน่ และมีตรงกับการกระทำ คือทำดี ผลพลอยได้ก็ต้องดี ทำชั่ว ผลพลอยได้ก็ต้องชั่ว แต่ต้อง

รอเวลาบ้าง เพราะมันมีบางขณะที่กรรมดี กรรมชั่ว ยังไม่ให้ผลพลอยได้ ตรงกับการ

กระทำทันทีทันใด ส่วนปัญหาที่ว่า ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น จะขอนำไปอธิบายตอนพูดถึงกฎ

เกณฑ์การให้ผลของกรรม

สรุปความว่า กรรมย่อมให้ผล 2 ชั้น คือ ชั้นหนึ่งเป็นผลโดยตรง ส่วนชั้นที่ 2

เป็นผลโดยอ้อม

ข้อสงสัยประการที่ 2 ก็คือ เมื่อทำกิจกรรมใด ๆ ไว้แล้วจะหลบหนีหนีกรรมไปพ้น

หรือไม่?

ทั้งนี้ก็เพราะว่ามีพฤติกรรมบางอย่าง ที่แสดงว่ามีคนเข้าใจผิด ๆ ว่าจะเล่นซ่อนหากับกรรมได้ เช่น ทำกรรมชั่วแล้ว อาจจะหลบให้พ้นได้ด้วยอุบายต่าง ๆ ถึงกับบางคนทำทุจริตแล้ว ก็วิ่งไปหาพระขอรดน้ำมนต์สะเดาะเคราะห์บ้าง ไปบนบาลศาลกล่าวเจ้าพ่อหลักเมืองบ้าง ไปบนพระแก้วมรกตบ้าง และก็รู้แบบพูดเองเออเองว่า ท่านชอบไข่มุกกับปลาร้า จึงบนท่านด้วยสิ่งนั้น

จึงน่าจะถามว่า แล้วพระท่านช่วยได้จริงหรือ?

คำตอบนี้ ถ้าเราจะคิดตอบเอาเองว่าท่านช่วยไม่ได้ นักบนบาลทั้งหลายก็คงจะต้องถ้านยันฝ้ายนังก่าแพงทีเดียว เพราะเป็นเรื่องของความเชื่อ

จึงขออัญเชิญคำตอบจากพระพุทธทวณะ ซึ่งพระพุทธองค์ได้ทรงยืนยันไว้ว่า “นุติ โลเก รโหนาม ปาปกมมํ หกุพฺพโต ไม่มีที่เร้นลับสำหรับคนทำชั่ว”

และว่า

น อนฺตฺลึกฺเข น สมฺมุตฺตมฺมุเม

น ปพฺพตํ วิวรํ ปวิสุตฺต

น วิชฺชเต โส ชคตฺปิปปเตโส

ยตฺรฐฺฐิตฺโต มฺจุเจยฺยํ ปาปกมฺมา

ถึงจะหลบอยู่บนสวรรค์ ลอยอยู่บนฟ้า ชุกอยู่ในหุบเหวลึก หรือกบดานอยู่ในสะดือทะเลหลวงก็ไม่มีทางหลบกรรมได้พ้น

นี่คือข้อสังเกตเบื้องต้นเกี่ยวกับเรื่องกฎแห่งกรรม

และการที่จะทำความเข้าใจให้แจ่มแจ้งในเรื่องนี้ก็คงจะต้องยอมรับกันก่อนว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องมีกฎมีเกณฑ์ เพราะเป็นส่วนหนึ่งของเรื่องธรรมชาติธรรมดา ในทางธรรมชาตินี้ก็มีกฎของตัวเอง ที่เรียกว่า Law of nature ซึ่งเป็นป่อเกิดความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เช่น ถ้าถามว่าเวลาเรายิงปืนใหญ่ไปบนฟ้าทำไมลูกปืนจึงไม่พุ่งออกไปนอกโลก แต่กลับตกลงมาอีก คำตอบก็คือ เพราะโลกดึงดูดเอาไว้ โลกไม่ยอมให้มันหลุดลอยไปนี่ก็เป็นกฎหนึ่งในวิทยาศาสตร์ เรียกว่า กฎว่าด้วยความดึงดูดของโลก (Law of Gravitation)

เรื่องกรรมก็เป็นเรื่องธรรมชาติประเภทหนึ่ง จึงต้องมีกฎของตัว ฉะนั้น เราจึงอาจวางหลักเกี่ยวกับการทำความดี ความชั่วไว้เป็น 2 หลัก คือ

1. หลักว่าด้วย กฎแห่งการให้ผลของกรรม
2. หลักว่าด้วย หลักเกณฑ์การให้ผลของกรรม ซึ่งพอจะอธิบายได้ดังนี้ :-

1. หลักว่าด้วยกฎแห่งการให้ผลของกรรม

จากพระพุทธวจนะที่ปรากฏในที่ต่าง ๆ อาจสรุปหลักกฎแห่งกรรมได้ดังนี้
“ทำดีย่อมได้ดี ทำชั่วย่อมได้ชั่ว ทันทิทุกคร้ง แต่ผลพลอยได้หรือวิบากของ
กรรม บางที่อาจต้องรอเวลา เพราะกรรมย่อมให้ผลพลอยได้ตามหลักเกณฑ์ของตัวเอง”
ทั้งนี้โดยอาศัยพระพุทธภาษิต 3 บท เป็นหลักฐาน คือ

1. กลยาณการี กลยาณิ ปาปการี จ ปापกั

ผู้ทำดีย่อมได้ดี ผู้ทำชั่วย่อมได้ชั่ว

2. ปาโปปิ ปสฺสติ ภทฺรํ ยาว ปาปิ น ปจฺจติ ยทา จ ปจฺจติ ปาปิ อถ ปาปานิ
ปสฺสติ ภทฺโรปิ ปสฺสติ ปาปิ ยาว ภทฺรํ น ปจฺจติ ยทา จ ปจฺจติ ภทฺรํ ยาว
ภทฺรานิ ปสฺสติ

“คนชั่วจะยังเจริญอยู่ตลอดเวลาที่ความชั่วยังไม่ให้ผลความชั่วให้ผลเมื่อใด เขาจะเห็นความชั่วเมื่อนั้น”

“คนดียังอับเฉาอยู่ตลอดเวลาที่ความดียังไม่ให้ผล ความดีให้ผลเมื่อใด เขาจะเห็นผลดีเมื่อนั้น”

3. กมฺมสฺสกา กมฺมโยนิ กมฺมพณฺฐุ กมฺมปฏิสรณา ยํ กมฺมํ กิริสฺสนฺติ กลยาณิ
วา ปาปากั วา ตสฺส ทายาทา ภวิสฺสนฺติ

“สัตว์ทั้งหลายย่อมมีกรรมเป็นของตน เป็นผู้รับมรดกกรรม มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่ง เมื่อทำกรรมใดไว้ ดีก็ตาม ชั่วก็ตาม จักเป็นผู้รับผลของกรรมนั้น”

นี่คือพระพุทธวจนะที่เป็นหลักอ้างอิง และความจริงก็ยังมีอีกมากในพระไตรปิฎก แต่ขอยกมาเพียงเท่านี้

2. หลักว่าด้วยหลักเกณฑ์การให้ผลของกรรม

ได้กล่าวแล้วว่ากรรมย่อมให้ผลตามหลักเกณฑ์ของมันจึงควรได้ทราบว่หลักเกณฑ์นั้นเป็นอย่างไร หลักเกณฑ์ดังกล่าวนั้นก็ได้แก่กรรม 12 ซึ่งพุทธศาสนิกชนส่วนมากย่อมรู้จักดี โดยแบ่งหลักเกณฑ์ไว้ 3 หลัก แต่ละหลักก็มีกรรมอยู่ 4 อย่าง แสดงถึงวิธีที่กรรมให้ผล และเราอาจทำเป็นตารางเพื่อดูง่ายเข้าดังนี้

ตารางหลักเกณฑ์การให้ผลของกรรม

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับ หน้าที่ของกรรม	หลักเกณฑ์เกี่ยวกับ เวลาให้ผล	หลักเกณฑ์เกี่ยวกับ แรงกรรม
1. กรรมที่ทำหน้าที่ให้เกิดให้มี (ชนกรรม)	1. กรรมที่ให้ผลทันตา (ทิฏฐธัมมเวทนียกรรม)	1. กรรมหนัก (ครุกรรม)
2. กรรมที่ทำหน้าที่ส่งเสริมให้ยิ่ง ๆ ขึ้น (อุปถัมภ์กรรม)	2. กรรมที่ให้ผลคราวหน้า (อุปปีชชเวทนียกรรม)	2. กรรมที่ทำมากจนเคยชิน (พหุลกรรม)
3. กรรมที่ทำหน้าที่บันดาลให้เปลาลง (อุปปีฬกรรม)	3. กรรมที่ให้ผลในคราวต่อ ๆ ไป (อปรายรเวทนียกรรม)	3. กรรมที่ทำเมื่อใกล้จะตาย (อาสันนกรรม)
4. กรรมที่ทำหน้าที่ตัดให้ขาดสะบั้น (อุปฆาตกรรม)	4. กรรมที่หมดโอกาสจะให้ผลแล้ว (อโหสิกรรม)	4. กรรมสะเพร่า (กตัตตากรรม)

ท่านจะเห็นได้ว่าตารางดังกล่าวนี้ ดูง่าย แต่ค่อนข้างจะเข้าใจยาก จึงขอขยายความเท่าที่จะทำได้ดังนี้

1. ก่อนอื่นต้องเข้าใจว่า ที่ท่านแบ่งกรรมออกเป็น 12 กรรม ($4 \times 3 = 12$) นั้น ก็ได้หมายความว่า กรรมทั้งหมดมีอยู่ 12 อย่างเท่านั้น แต่ท่านแบ่งตามลักษณะของกรรม กล่าวคือคนเราตั้งแต่เกิดจนตาย ต้องทำทั้งกรรมดีกรรมชั่ว ตลอดมานับตั้งร้อยกรรม พันกรรม ซับซ้อนยุ่งเหยิงไปหมด กรรมทั้งร้อยอย่างพันกรรมพันแหละ สรุปเข้าแล้วก็มีเพียง 12 ลักษณะเท่านั้น และวิธีให้ผลตามหลักเกณฑ์ 3 อย่างในตารางนั้นแหละ ไม่นอกเหนือจากนี้ไปเลย

2. เนื่องจากคนเรามีกรรมสลับซับซ้อนยุ่งเหยิงยิ่งกว่าปมด้ายดังกล่าวมาแล้ว การให้ผลของกรรมบางครั้งจึงทำให้เราสงสัยทำชั่วแล้วไม่เห็นได้ชั่ว ทำดีแล้วไม่เห็นได้ดี ดังได้กล่าวมาในตอนต้น เรื่องนี้ก็เป็นเรื่องหลักเกณฑ์อีกเช่นกัน เราลองสมมติเรื่องอะไรขึ้นมาสักเรื่องหนึ่งดังนี้

นายมี มีอาชีพทำสวนยางอยู่จังหวัดสตูล ได้ฆ่าเพื่อนบ้านตายเพราะความโมโห แล้วหนีขึ้นไปอยู่เชียงใหม่ ต่อมาก็ได้บวชเป็นพระภิกษุมิ เนื่องจากเป็นผู้มีความรู้จนสามารถถอมบรรมชาวบ้านได้ จึงมีคนเคารพนับถือมาก ต่อมาเจ้าหน้าที่สืบทราบว่ามีที่ฆ่าเพื่อนตายนั้น คือพระภิกษุมิที่อยู่เชียงใหม่แน่นอน จึงทำการจับกุมฟ้องศาลตามขบวนการยุติธรรม ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกตามกฎหมาย ทำให้ชาวบ้านถึงกับร้องไห้

ถามว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น

เมื่อเราดูตารางหลักเกณฑ์แล้วจะหายสงสัยทันที กล่าวคือ ในเรื่องนี้การฆ่าคนเป็นกรรมหนัก ถ้าดูตามลำดับน้ำหนักแล้วจะให้ผลก่อน และให้ผลหนักที่เป็นทิวฐกรรมเวทนิยกรรม แต่ได้มีอุปัทภกรรมมาช่วยไว้ คือหนีไปบวชคนไม่รู้ จึงยังต้องรอให้ผลในคราวหน้า (อุปัทภเวทนิยกรรม) ต่อมาอุปฆาตกรรมให้ผล ความเป็นพระกิติ ความที่มีคนเคารพนับถือก็ตีถูกตัดขาดสะบั้น จะด้วยเหตุใดก็ตาม จึงทำให้เจ้าที่บ้านเมืองรู้เข้า และถูกจับไปลงโทษได้

และขอสมมติต่อไปว่า ในเรื่องเดียวกันนี้ สมมติว่าพระภิกษุมิถูกจับฟ้องศาล แต่ในการสืบพยานหลักฐานปรากฏว่า พระภิกษุมิถูกจับฟ้องศาล แต่ในการสืบพยานหลักฐานปรากฏว่า พระภิกษุมิได้ทำความผิดมาเป็นเวลา 21 ปีแล้ว ศาลจึงยกฟ้อง เพราะคดีขาดอายุความ

ถามว่าในกรณีนี้เข้าหลักเกณฑ์ข้อไหน ก็ตอบได้ว่าเข้าหลักข้อโหลสิกรรม คือกรรมที่หมดโอกาสจะให้ผลแล้ว จึงให้ผลไม่ได้ และขอชักชวนความเข้าใจด้วยว่า ที่นำเรื่องพระสงฆ์องค์เจ้ามากล่าวก็เพียงเพื่อจะทำให้เห็นลักษณะกรรมดีกรรมชั่วให้เด่นชัดขึ้นเท่านั้น จึงขอขมาให้อโหลสิกรรมให้ผู้เขียนด้วย

ยังมีอีกหลายกรณี ที่ท่านอาจจะเห็นเองหรือได้ยินมาเอง แล้วทำให้สงสัยว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น เช่นกรณีพาคอบครัวไปทำบุญทอดผ้าป่า บางทีก็ไปไม่ถึงวัด ถูกรถชนตายทั้งครอบครัวก็มี เหล่านี้เป็นเรื่องอยู่ในหลักเกณฑ์การให้ผลของกรรมทั้งสิ้น ท่านลองนำไปคิดเป็นการบ้านดูเถิดจะพบคำตอบเอง ทุกกรณีทีกล่าวมานี้เป็นตัวอย่างของกรรมที่ให้ผลในชาตินี้ภพนี้ ส่วนกรรมที่จะให้ผลในชาติหน้าภพหน้าก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งควรได้นำไปคิดเป็นการบ้านด้วยเพราะมีหลักเกณฑ์เดียวกัน

และยังมีข้อเท็จจริงในชีวิตจริง ๆ อยู่อีกเรื่องหนึ่งซึ่งเห็นกันอยู่บ่อย ๆ และก็เข้าหลักเกณฑ์การให้ผลของกรรมดังกล่าวแล้วทุกกรณี ทั้งนี้โดยมีพระพุทธรูปจะรับรองอยู่ทุก

เรื่อง กรณีดังกล่าวอาจแยกออกเป็นประเภทได้ดังนี้

1. บางคนเกิดมาดี อาจจะ เกิดในตระกูลสูงหรือตระกูลต่ำ แต่ได้รับการศึกษาอย่างดี แล้วก็เติบโตรุ่งเรืองตลอดไปก็มี อย่างนี้เข้าเกณฑ์ที่เรียกว่า โชติ โชติปรายโน รุ่งเรืองมาแล้วมีรุ่งเรืองไปข้างหน้า

2. บางคนเกิดมาไม่ดี อาจจะเกิดในตระกูลต่ำหรือในตระกูลสูง แต่ถูกบีบคั้นให้คับแค้นใจต่าง ๆ นานา แต่ก็เติบโตขึ้นด้วยความรุ่งเรืองในชีวิตก็มี อย่างนี้เข้าเกณฑ์ที่เรียกว่า ตโม โชติ ปรายโน มีดมาแล้วก็รุ่งเรืองไปข้างหน้า

3. บางคนเกิดมาดี เช่นเดียวกับในข้อ 1 แต่กลับตกต้อยต่ำทรมานไปชั่วชีวิตก็มี อย่างนี้เข้าเกณฑ์ที่เรียกว่า โชติตมปรายโน รุ่งเรืองมาแล้วมีมีดไปข้างหน้า

4. บางคนเกิดมาไม่ดี เช่นเดียวกับข้อ 2 แล้วก็ตกต่ำอับเฉาไปชั่วชีวิตก็มี อย่างนี้เข้าเกณฑ์ที่เรียกว่า ตโมตมปรายโน มีดมาแล้วก็มีมีดไปข้างหน้า

นี่คือเรื่องจริงที่เราเห็น ๆ กันอยู่ และก็เข้าสู่ตรรกแห่งกรรมดังกล่าวแล้วนั่นเอง และเท่าที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เราอาจสรุปเรื่องกฎแห่งกรรมด้วยถ้อยคำที่สั้นและจำง่าย ๆ ดังนี้

- ทำดีได้ดีนั้นมิแน่
- ทำชั่วแต่ได้ดีมีที่ไหน
- ที่ทำชั่วเห็นดีอยู่รู้เอาไว้
- มันเหมือนไฟได้ถ่านไม่นานร้อน

หมายเหตุ : หลักการทำความดีในทัศนะของพุทธศาสนาซึ่งเรียงเรียงโดย พันโท ประสาร ทองภักดีอดีตรองอธิบดีกรมการศาสนา ผู้เขียนพิจารณาเห็นว่า เป็นหลักการที่ดีและมีประโยชน์สมควรแก่การศึกษา จึงได้ขออนุญาตพิมพ์ไว้ ณ ที่นี้.

หลักการทำความดีในศาสนาอิสลาม

วินัย สะมะอูน

หลักการทำความดีในศาสนาอิสลาม

ความดีในทัศนะของศาสนาต่าง ๆ กล่าวรวม ๆ แล้วก็มีความหมายและเป้าหมายเหมือนกัน คำสอนของทุกศาสนาจึงพูดได้ว่าเป็น “ความดี” ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นคำสอนทางพิธีกรรม, ทางศีลธรรมหรือทางปรัชญาก็ตามอาจจะมียรายละเอียดบางประการที่แตกต่างกันบ้าง แต่ความแตกต่างนั้น ก็ไม่ได้ทำให้ความหมายของ “ความดี” อันเป็นสากลของทุกศาสนา แปรเปลี่ยนไปไม่ ความแตกต่างนั้นอาจจะแตกต่างโดยวิธีการ หรือเกี่ยวกับเงื่อนไขของผู้ประพฤติเอง

สำหรับอิสลาม ความดีของบุคคล จะต้องเริ่มต้นที่ “การมีศรัทธา” กล่าวคือเริ่มต้นความเป็น “มุสลิม - ผู้นับถืออิสลาม” ที่การมีศรัทธาต่อ “หลักศรัทธา” ตามระเบียบที่แน่นอน หลังจากมีศรัทธาแล้ว บุคคลผู้นั้นก็จะรับหลักปฏิบัติความดีโดยรายละเอียดอื่น ๆ ต่อไป และการทำดีในรายละเอียดนั้น จำต้องกระทำด้วย “ศรัทธา” ดังกล่าวเป็นที่ตั้ง “หลักศรัทธา” ของอิสลาม เฉพาะในส่วนที่เป็น “โครงสร้าง” จำแนกออกได้ 6 ประเภท คือ

1. ศรัทธาในพระเป็นเจ้า ซึ่งเรียกเป็นวิสามัญนามว่า “อัลเลาะห์”
2. ศรัทธาในพระศาสดาผู้ประกาศหลักธรรมของพระผู้เป็นเจ้า ซึ่งศาสดาที่อิสลามสอนให้ศรัทธานี้มิได้มีจำกัดแต่ “ศาสดามูฮัมมัด” เท่านั้น หากรวมความไปถึง ศาสดาอื่น ๆ ที่สอน ประกาศหลักธรรมโดยมีพระคัมภีร์ประกอบเมื่ออดีตอีกด้วย
3. ศรัทธาในมลาอิกะฮ์ ผู้เป็นทูตของพระผู้เป็นเจ้า ซึ่งทำหน้าที่สื่อพระโอองการและกิจการต่าง ๆ ของพระองค์
4. ศรัทธาในคัมภีร์ต่าง ๆ ที่พระผู้เป็นเจ้าทรงประทานให้แก่ศาสดาต่าง ๆ
5. ศรัทธาในโลกหน้า
6. ศรัทธาในกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของพระผู้เป็นเจ้า

เมื่อหลักศรัทธาส่วนโครงสร้างทั้ง 6 ประการนี้ ได้บรรจุอยู่ในดวงจิตของผู้ใดแล้ว หน้าที่ต่อมาของเขา คือ การปฏิบัติตาม “หลักปฏิบัติพื้นฐาน” ซึ่งแยกออกได้ 5 ประการ คือ

1. ปฏิญาณตนด้วยวาจาว่า “พระเจ้าที่ต้องนมัสการ คือ พระองค์อัลเลาะห์ เพียงพระองค์เดียว และท่านศาสดานบีมุฮัมมัด เป็นศาสนทูตของพระองค์”
 2. ปฏิบัติการนมัสการละมวดต่อพระผู้เป็นเจ้า วันละ 5 ครั้ง
 3. ถือศีลอดในเดือนรอมดอน (เดือนที่ 9 ตามจันทรคติ)
 4. บริจาคทานไปบังกิบ แก่บุคคลที่มีคุณสมบัติรับทานนั้นได้
 5. เดินทางไปประกอบพิธี “ฮัจย์” ณ ไบตุลเลาะห์ หรือ กะอเบะฮ์
- พร้อมกันนั้น ผู้นับถืออิสลาม จะต้อง “บำเพ็ญสมาธิ” ด้วยจิตใจที่นอบน้อมต่อองค์พระผู้เป็นเจ้าไม่ว่าจะปฏิบัติภารกิจใด ๆ ก็ตาม การบำเพ็ญสมาธิตามแนวทางของอิสลาม มีจำกัดความตามการนิยามของ “ท่านศาสดานบีมุฮัมมัด” ว่า

ให้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยสมาธิที่มุ่งตรงต่อพระเจ้าประดุจได้เห็นพระองค์ (แม้ควบคุมดูแลอยู่ตลอดเวลา) ถึงแม้จะไม่สามารถเห็นพระองค์ (ด้วยสายตาจริง ๆ) ก็ห้ามแต่ (ต้องมั่นใจว่า) พระองค์ทรงเห็นผู้ปฏิบัติเสมอ

หลักธรรมทั้งสามประการที่กล่าวไว้แล้วนั้น เป็นหลักธรรมชั้น “พื้นฐาน” ที่จำเป็นแก่ผู้นับถืออิสลามทุกคนจะต้องรับมาปฏิบัติ และมีอยู่ในดวงจิตของเขา ซึ่งเป็นหน้าที่เฉพาะตัวของเขา ไม่เกี่ยวกับบุคคลอื่น

หลังจากรับหลักธรรมทั้งสามประการครบถ้วนแล้ว หน้าที่อันดับต่อมา คือ การรับหลักธรรมที่เกี่ยวกับบุคคลอื่น หรือเรียกว่า “หลักธรรมทางสังคม” ซึ่งสังคม ณ ที่นี้ หมายความถึงบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ตัวเอง โดยกำหนดหลักกว้าง ๆ ว่า

“บุคคลเกี่ยวข้องกับผู้อื่นโดยฐานะใด ก็จะต้องรับหลักธรรมเพื่อปฏิบัติต่อผู้นั้นตามฐานะดังกล่าว” เช่น หลักธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อบิดามารดา, ต่อสามีภรรยา, ต่อบุตรหลาน, ต่อเพื่อนบ้าน, ต่อลูกจ้าง ต่อผู้ประกอบการ ต่อประเทศชาติ เป็นต้น

ซึ่งหลักธรรมทางสังคมนี้ ได้กำหนดขึ้น ทั้งในรูปแบบที่เป็น “กฎ” และ “วินัย” จนออกมาเป็น “วัฒนธรรม” ของอิสลามในที่สุด

หลักการทำความดีของอิสลาม จึงไม่ได้หมายความแคบ ๆ แต่เฉพาะการเฝ้าบำเพ็ญภานาต่อพระเจ้าอย่างเดียวหากจะต้องปฏิบัติตนตามภาระหน้าที่ต่าง ๆ ตามฐานะของตนอย่างเหมาะสม และอย่างรับผิดชอบอีกด้วย ภาระหน้าที่ต่อพระเจ้าและสังคมนั้น แยกกันไม่ออก จะต้องปฏิบัติควบคู่กันไป ทั้งอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ แม้แต่การบัญญัติถึงหน้าที่

ดังกล่าว พระคัมภีร์อัลกุรอาน ก็นำมาอิงการไว้ในประโยคเดียวกัน มิได้แยกให้เห็นถึงความลดหล่นทางความสำคัญ ดังปรากฏในอิงการหนึ่งความว่า

“พืงนมัสการต่อพระเจ้า พืงทำดีต่อพ่อแม่ ต่อวงศ์ญาติ ต่อเด็กกำพร้า ต่อคนอนาถ ต่อเพื่อนบ้านทั้งไกลและใกล้ ต่อเพื่อนสนิท และต่อคนเดินทาง”

ตัวอย่างจากอิงการของอัลกุรอานวรรคนี้ แสดงให้เห็นว่า หน้าที่ต่อพระเจ้า และต่อสังคม เป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติควบคู่กันไป จะแยกออกจากกันไม่ได้ และหน้าที่ทั้งสองนั้นต่างก็เกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน ในการอำนวยการอานิสงส์แก่ผู้ปฏิบัติจนกล่าวได้ว่า ถ้าหน้าที่อย่างใด ถูกเพิกเฉย หน้าที่ที่ถูกนำมาปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ก็จะถูกวิตรอนอานิสงส์ลงไป จะสังเกตได้จากคำสอนของ “ท่านศาสดานบีมูฮัมมัด” ในวาระหนึ่ง คือ ท่านสอนว่า

“พวกท่านทราบไหม? ใคร คือ บุคคลล้มละลาย อันบุคคลล้มละลายคือ บุคคลที่เคร่งปฏิบัติกรรมนัสการต่อพระเจ้า ทำบุญทำกุศลในด้านต่าง ๆ มากมาย แต่ในขณะที่เดียวกัน เขาชอบการวิวาท, ชอบคดโกง, ชอบให้ร้าย, ชอบทำร้าย และชอบนินทา, พืงทราบเถิด ในโลกหน้าอานิสงส์จากการทำดีของเขานั้น จะต้องถูกแบ่งปันไปให้บุคคลที่เขาสร้างความเดือดร้อนไว้เมื่ออดีตจนไม่เหลือไว้กับเขาเลย และถ้าบุคคลที่เดือดร้อนเพราะเขายังมีที่ไม่ได้รับส่วนแบ่งอานิสงส์จากเขา ยังมีที่ไม่ได้รับส่วนแบ่งอานิสงส์จากเขา เขาก็จะต้องได้รับบาปของบุคคลนั้นแทน แล้วตัวเขาก็ตกนรกไป”

ภารกิจทางสังคมที่อิสลามได้กำหนดไว้นั้น เป็นเจตนารมณ์ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากท่านศาสดา และถือว่าความดีของบุคคล จะลดหล่นไปตามการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม อิสลามไม่สอนให้บุคคลเป็นคน “เห็นแก่ตัว” ซึ่งมีโอวาทจากท่านศาสดาหลายครั้งที่กำชับในเรื่องนี้ ดังเช่นโอวาทดังต่อไปนี้

“คนดีที่สุด คือ คนที่มีชีวิตอยู่เพื่อบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่นมากที่สุด”

“คนใดคนหนึ่ง จะยังไม่ถือว่าศรัทธา จนกว่าจะรักผู้อื่นเท่ากับที่เขารักตนเอง”

การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม เป็นภาระหน้าที่ของท่านศาสดาโดยตรง จะเห็นได้ว่า ตลอดชีวิตของท่านไม่เคยทำอะไรเพื่อตัวเองเลย ทั้งก่อนเป็นศาสดา และหลังจากเป็นศาสดาแล้ว ชีวิตของท่านได้อุทิศแด่พระเจ้า เพื่อภารกิจทางสังคม ประโยชน์ทางวัตถุ ท่านไม่เคยสนใจ และประโยชน์ทางเกียรติยศ ท่านก็ไม่ไยดี

ถ้าการประกาศอิสลามของท่านศาสดา “นบีมูฮัมมัด” เป็นไปเพื่อผลประโยชน์ ทั้งทางรูปธรรม และนามธรรมแล้วท่านคงจะสร้างฐานะให้เป็นมหาเศรษฐีได้ไม่ยากนัก แต่ประวัติศาสตร์ก็ยืนยันว่า เมื่อท่านได้จากโลกนี้ไปนั้นท่านไม่มีสมบัติอยู่ในครอบครองของท่านเลย มีเครื่องใช้ติดตัวเพียงเล็กน้อย ท่านก็อุทิศแก่สาธารณชนจนหมดสิ้น และท่านคงจะสร้างตัวเองให้มีอำนาจรัฐในฐานะกษัตริย์หรือราชา ได้โดยไม่มีใครคัดค้าน แต่ท่านก็ไม่ยอมรับ แม้จะมีผู้เสนอเป็นจำนวนมากก็ตาม

บุคคลที่ขาด “หลักธรรมทางสังคม” จะเป็นบุคคลที่เห็นแก่ตัว เขาไม่สามารถพึ่งพากลาย “ฮัดดา” ของเขาเองได้ การดำเนินชีวิตของเขา เป็นการดำเนินเพื่อตัวเองเป็นเป้าหมาย เขาจะตักตวงผลประโยชน์ต่าง ๆ เข้าตัวของเขอย่างบ้าคลั่ง ไม่เคยสนใจใยดีกับสังคมรอบตัวของเขา แม้แต่คนในครอบครัวของเขาเอง บางครั้งเขาก็จะปล่อยให้ยู่กันตามยถากรรม ขาดแคลน และเดือดร้อน ในขณะที่ตัวเขาเอง มีความสุขสำราญอยู่กับเหยื่อ อารมณ์ และบุคคลร่วมอุดมการณ์เดียวกัน การดำเนินชีวิตเพื่อตัวเองเช่นนี้ เป็นสิ่งที่ขัดต่อเจตนารมณ์ของอิสลามอย่างยิ่ง

อิสลามสอนให้ทุกคน ดำเนินชีวิตโดยมีเป้าหมายเพื่อ “พระเจ้า” มิใช่เพื่อ “ตัวเอง” ผู้นับถืออิสลามจะต้องคำนึงตลอดเวลาว่า ชีวิตนี้ได้มอบและอุทิศแล้วแต่พระเจ้า เจ้าของชีวิตมิใช่ตัวเอง และมีใช่บุคคลใด ๆ พระเจ้าเท่านั้นที่เป็นเจ้าของชีวิตอย่างแท้จริง ในพระคัมภีร์อัลกุรอาน ได้ย้ำถึงหลักการข้อนี้ไว้หลายโอกาสดังเช่น

“พวกเราเป็นสิทธิของอัลละฮ์ และจะต้องคืนกลับไปสู่พระองค์”

“สิ่งที่อยู่ ณ ฟากฟ้า และแผ่นดิน ล้วนเป็นสิทธิของอัลละฮ์ทั้งสิ้น”

ดังนั้น การปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ทั้งทางส่วนตัวและทางสังคม จึงจำเป็นต้องดำเนินไปเพื่อ “พระเจ้า” เท่านั้น ผู้นับถืออิสลามแท้ ๆ จะไม่มีอารมณ์แทรกซ้อนในการปฏิบัติเลย ถ้าภารกิจนั้นเป็นคำสั่งของพระเจ้า เขาจะตั้งใจทำ ด้วยความหมั่นเพียร แม้จะฝืนกับอารมณ์ของเขาก็ตาม สำนักของเขามีแต่ความเคารพยำเกรง และภักดีต่อพระเจ้า มาตรามั่นคำสั่งนั้น จะทำให้เขาประสบความสำเร็จกับความคับแคบใจ เขาก็พร้อมที่จะปิดความคับแคบนั้นออกไปจากจิตสำนึกของเขาโดยสิ้นเชิง จนเขารู้สึกมีความสุข กับการได้ปฏิบัติตามคำสั่งของพระเจ้า และมีชีวิตที่อุทิศต่อพระองค์โดยแท้จริง

ผู้นับถืออิสลามที่มีความยึดมั่นในพระเจ้าอย่างแท้จริง จะไม่ปฏิบัติภารกิจใด ๆ เพื่อผลประโยชน์ รางวัล หรือลาภผลจากมนุษย์ด้วยกัน เขามีได้ทำเพื่อแสวงหาคำชม

แสวงหาเกียรติยศ หรือตำแหน่งทางสังคม หากกระทำเพื่อพระเจ้าตามคำสั่งของพระองค์ ด้วยจิตที่ระลึกในพระคุณของพระองค์ และเขาไม่ลืมพระองค์เลย จนตลอดชีวิตของเขา ไม่ว่าเขาจะอยู่ในสภาพใด จิตของเขาผูกพันอยู่กับพระเจ้าเสมอ ดังอัลกุรอานได้โองการไว้ ความว่า

“พวกเจ้าพึงระลึกถึงอัลเลาะห์ให้มากเถิด”

“บรรดาผู้ที่ระลึกถึงอัลเลาะห์อย่างมากมายทั้งชายและหญิง เขาจะได้รับการอภัย และอาณิสต์อันยิ่งใหญ่”

“บรรดาผู้ที่ระลึกถึงอัลเลาะห์ ทั้งยามยืน ยามนั่ง และยามนอน”

เมื่อจิตของบุคคลผูกพันกับพระเจ้าตลอดเวลา อารมณ์ของเขาก็จะดับสนิท การกระทำและการแสดงออกทุกอย่าง จึงพุ่งตรงไปสู่พระองค์แต่ประการเดียว ในความรู้สึกว่าตนเอง คือ “ทาสพระเจ้า” ทาสจะปฏิบัติทุกอย่างเพื่อพระเจ้า ทาสยอมไม่ปฏิบัติเพื่อตัวเอง ทาสยอมไว้รอสละที่จะกระทำการใด ๆ โดยไม่รับฟังคำสั่งของพระเจ้า ดังนั้นคำสั่งของพระองค์ที่มีปรากฏในอัลกุรอานและจากคำสอนของท่านศาสดา ทาสจะนำมาปฏิบัติโดยไม่ได้แย้งด้วยเหตุผลหรือข้ออ้างใด ๆ ทั้งสิ้นชีวิตทั้งชีวิต ได้สละและอุทิศแล้วโดยสิ้นเชิงต่อพระองค์

ดังนั้น ผลประโยชน์ เกียรติยศ ลาภผล และตำแหน่งต่าง ๆ จึงถูกปฏิเสธจากผู้ยอมตนเป็นทาสพระเจ้า จิตใจจะไม่ผูกพันกับสิ่งเหล่านี้อย่างเด็ดขาด

จนแม้แต่อารมณ์ และ อัตตาของเขาเอง เขาก็สามารถ “ดับ” ได้สนิท ไม่ยอมให้มันเผยอขึ้นมาเป็นคู่แข่งกับพระเจ้าในดวงจิตของเขาได้ ยิ่งไปกว่านั้น เขายังยึดมั่นว่าการปล่อยให้อัตตาใจยึดถือสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นบาปมหันต์ที่เขาจะยอมไม่ได้ และอัลกุรอานได้โองการว่า

“อัลเลาะห์ ไม่ทรงให้อภัย ในการที่จะตั้งภาคีขึ้นร่วมกับพระองค์”

เพราะจิตใจของคนเรานั้น มีเพียงดวงเดียว สิ่งยึดมั่นก็ต้องมีเพียงสิ่งเดียว จะนำหลาย ๆ สิ่งไปรวมกันในดวงใจดวงเดียวไม่ได้ อัลกุรอานได้โองการไว้ ความว่า

“อัลเลาะห์ผู้มีได้สร้างสองหัวใจ ในร่างเดียวของคนใด”

ดังนั้น บุคคลที่ยอมให้ อัตตา ของตนเอง หรือ ทรัพย์สินสมบัติ หรือ เกียรติยศ หรืออื่น ๆ ก็ตาม เข้าไปแทรกซ้อนอยู่ในความยึดมั่นของเขา ก็เท่ากับว่า เขาได้ปฏิเสธพระเจ้า จากใจของเขา หรือ อย่างน้อยเขาก็ได้นำสิ่งเหล่านั้น เข้าเป็นภาคีหรือคู่แข่งชั้นกับ

พระองค์เสียแล้ว ความเป็นทาสพระเจ้าของเขาต้องแปรเปลี่ยนไปเป็น ทาสของสิ่งเหล่านั้น แทน เขาจะเลิกการภักดีพระเจ้า แต่จะหันมาภักดีต่อสิ่งเหล่านั้น เขาจะเลิกเคารพพระเจ้า แต่จะหันมาเคารพสิ่งเหล่านั้น เขาจะเลิกศรัทธาพระเจ้า แต่จะหันมาศรัทธาสสิ่งเหล่านั้น แทน สภาวะทางจิตที่แปรเปลี่ยนเช่นนั้น นับเป็นความเลวอย่างหนึ่งที่อิสลามสอนให้ทุกคนจะต้องห่างไกล และถือว่าบุคคลเช่นนั้นเป็นผู้เนรคุณพระเจ้า

โดยที่ทุกคนมีหัวใจเพียงหนึ่ง อิสลามได้สอนให้หัวใจนั้น ยอมสยบต่อพระเจ้าเพียงอย่างเดียวจะไม่ยอมสยบแก่วัตถุ ทรัพย์สินสมบัติ อำนาจ บารมี เกียรติยศ ชื่อเสียง และตำแหน่ง ตลอดจนสิ่งอื่น ๆ อันนอกไปจากที่กล่าวมา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ไร้ความหมายโดยเด็ดขาด

อิสลามไม่สอนให้บุคคลยอมตนเป็นทาสของสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็น วัตถุ ธรรม เช่น ทรัพย์สินสมบัติ เป็นนามธรรม เช่น เกียรติยศ และแม้แต่อัตตาของตนเอง เพราะการยอมตนเป็นทาสของสิ่งเหล่านั้น จะทำให้ชีวิตวนเวียนอยู่กับขอบเขตอันจำกัด คือ ไปไม่พ้นจากโลกนี้ ขาดเป้าหมายแห่งอนาคตจิตวิญญาณถูกสิ่งดังกล่าวดึงดูดไว้จนหมดอิสรภาพ พลังที่จะทะยานไปสู่อาณาจักรอสงไขยแห่งพระเจ้า ถูกรีดรอนโดยสิ้นเชิง นั่นเป็นการพ่ายแพ้ของชีวิตหนึ่งที่ไม่ได้อภัยให้เมื่อสิ่งดังกล่าว รีดรอนอิสรภาพแห่งจิตวิญญาณ และสิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งที่ถูกสมมติขึ้นจากโลกนี้ ท่านศาสดาจึงเปรียบโลกนี้เป็นคุก ตามคำสอนของท่านว่า

“โลกนี้ เป็น คุก สำหรับ ผู้ศรัทธา และเป็นสวรรค์ สำหรับผู้ตั้งอริ”

หมายความว่า การหลงยึดสิ่งสมมติประจำโลกนี้ อันได้แก่สิ่งที่เป็วัตถุ ธรรม นามธรรม จนถึง อัตตา ของตนเองดังได้กล่าวไว้แล้วนั้น จะทำให้อิสรภาพของ จิตวิญญาณสูญสิ้นลงทันที จิตวิญญาณที่ควรจะทะยานออกไปสู่อาณาจักรอสงไขยแห่งพระเจ้า กลับถูกกักขังอยู่ในคุกของสิ่งเหล่านั้น ชีวิตจะเริ่มตันที่มัน และยุติที่มัน แล้วก็เริ่มขึ้นใหม่จากมัน วนเวียนกันอยู่เช่นนี้ไม่มีวันจบสิ้น ความก้าวหน้าแห่งจิตวิญญาณหมดสิ้นโดยทันที

ผู้ศรัทธาในพระเจ้า จึงจำเป็นต้องถอนตัวออกจากการยึดมั่นสิ่งเหล่านั้น ไม่ถือว่า มันมีอำนาจบันดาลสิ่งประสอ์คานาประการ ตามสภาพที่มองเห็นอย่างผิวเผินจากภายนอก แต่อำนาจการบันดาลที่แท้จริง จะต้องเป็นของพระเจ้าเพียงพระองค์เดียว

เป็นความจริง เมื่อคนเราหลงยึดสิ่งเหล่านั้น ชีวิตจะบอดมืดเหมือนเข้าคุก มองแสงสว่างแห่งธรรมไม่เห็นทุกอย่างจะมองเห็นว่า ต้องมาจากสิ่งเหล่านั้น และกลับไปสู่สิ่งเหล่านั้น ซึ่งผิดหลักความจริง ด้วยหลักความจริงที่อิสลามได้เฝ้าเพียรสอนแก่คนทุกคน คือ ให้ยึดถือว่า ทุกสิ่งมาจากพระเจ้า และต้องกลับไปสู่พระเจ้า กล่าวคือพระเจ้าเป็นที่เริ่มต้น และเป็นที่สิ้นสุด ก่อนพระเจ้าไม่มี หลังพระเจ้าไม่มี มีแต่พระเจ้าตลอด โดยไม่ขึ้นอยู่กับกาลเวลา ไม่ถูกจำกัดด้วย สถานที่ และแน่นอนบุคคลที่ยึดมั่นในพระเจ้าอย่างมั่นคงเช่นนี้ ไม่ว่าเขาจะอยู่ที่ไหน เขาจะต้องเห็นพระเจ้าอยู่เสมอ ดังอัลกุรอาน ได้โองการว่า

“ณ ทิศใดที่พวกเจ้าผินไป ณ ทิศนั้น ย่อมมีพระเจ้า”

พระเจ้าจึงครอบคลุมตลอดทั่วทั้งโลกานโลกเหมือนที่อัลกุรอานโองการว่า

“อัลเลาะห์ทรงครอบคลุมโลกทั้งหลาย”

ความยึดมั่นในพระเจ้าอย่างแน่วแน่มั่นคงเช่นนี้ จะทำให้เขาเกิดความแม่นยำเกรงพระองค์ และเขารู้สึกว่าตลอดเวลาพระองค์ทรงจ้องมองการกระทำต่าง ๆ ของเขา ทรงได้ยินเสียงจ่านรรจ์ต่าง ๆ ของเขาล่วงรู้ถึงความนึกคิดของเขา จนเขาไม่อาจเข้าไปพัวพันกับความชั่ว ความเลวต่าง ๆ ได้ จิตวิญญาณของเขาจะเปลือยออกจากสิ่งสมมติของโลกนี้ เพื่อน้อมกลับเข้าสู่พระเจ้าในอาการอันนอบน้อมและสยบ ซึ่งเป็นความดีสูงสุดในอิสลาม อัลกุรอานโองการว่า

“ผู้ศรัทธาเอ๋ย จงกลับสู่อัลเลาะห์เถิด เพื่อพวกเจ้าจะได้รับชัยชนะ”

เมื่อจิตวิญญาณยอมสยบและคืนกลับสู่พระเจ้าโดยแท้จริง ความยิ่งใหญ่ของสิ่งต่าง ๆ จะหมดสิ้นไป เหลือแต่ความยิ่งใหญ่ของพระเจ้า อำนาจของสิ่งต่าง ๆ จะไม่มี นอกจากอำนาจของพระเจ้า จิตวิญญาณของเขาเป็นจิตวิญญาณที่สงบแล้ว ดับแล้ว เย็นแล้ว ไม่ร้อนรน ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่สับสน และสิ้นกังวลทุกประการ อัลกุรอานได้โองการถึงจิตวิญญาณในลักษณะนี้ว่า

“โอ้จิตวิญญาณอันสงบ พึงกลับมาสู่พระเจ้าของเราเถิด ในอาการยินดีและได้รับความยินดี” ความสปรกโสมมของจิตวิญญาณ อันเป็นผลมาจากอารมณ์และกิเลส บัดนี้ได้มลายสิ้นวิถีชีวิตของเขา เป็นวิถีชีวิตที่มีธรรมอันเที่ยงแท้” ฟูไว้ให้เขาได้เดินไปด้วยความมั่นใจ เขาไม่มีวันหลงเคลิดเข้าสู่ทางแห่งมารร้ายและเขาเป็นผู้ชนะ สมดังอัลกุรอานได้โองการไว้ว่า

“บุคคลที่ฟอกจิตของตนจนสะอาด เขาเป็นผู้ชนะ ส่วนบุคคลที่ปล่อยยให้จิตโสมม เขาจะพราชัย”

ชีวิตที่อุบัติมาสู่โลกนี้ ความจริงแล้วพระเจ้ามีปรารถนาให้อุบัติมาเพื่อแสวงหาทุกสิ่งทุกอย่างเข้าตัวเอง แต่พระองค์ทรงปรารถนาอย่างยิ่งยวดที่จะให้ทุกคนเกิดมาเพื่อกันและกันโดยดำรงอยู่ด้วยความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เป็นการเกิดมาเพื่อ “มนุษยชาติ” มิใช่เกิดมาเพื่อ “ตัวเอง” ดังปรากฏในอัลกุรอาน ว่า

“พวกเจ้าเป็นประชาชาติที่ดีที่สุด ซึ่งเราได้ให้อุบัติมาเพื่อมนุษยชาติทั้งปวง”

ดังนั้น บุคคลใดก็ตาม ที่ยังฟอกจิตวิญญาณของตนไม่สะอาด การเกิดมาของเขาจะไม่ดำรงเพื่อนโยบายที่ปรากฏในอัลกุรอานโองการนี้ เนื่องจากทุก ๆ คนที่มีจิตใจโสมมหมักหมมไปด้วยกิเลสหนาประการนั้น เขาจะดำเนินชีวิตของเขาด้วยความมัวเมาในความชั่วร้ายเลวทรามต่าง ๆ ไม่มีเวลาหันมาสนใจมนุษยชาติ และเขาจะต้องเพิ่มพลังความสามารถของเขาในการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เข้าตัวแต่ด้านเดียว ส่วนบุคคลใดที่มีจิตวิญญาณอันสะอาดหมดจด สงบเย็นดับโดยสิ้นเชิง โดยเขามอบชีวิตของเขาแต่พระเจ้า มีจิตวิญญาณที่ยอมรับพระองค์เป็นพระเจ้าเพียงพระองค์เดียว เขาจะปฏิบัติกรต่าง ๆ เพื่อมนุษยชาติ คือ เพื่อความสุขของมนุษยชาติทั่วไป มีหน้าที่ต่อมนุษยชาติในการร่วมสร้างสรรสังคมมนุษยชาติให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

หลักแห่งการดำรงตนเพื่อ “มนุษยชาติ” นี้ เป็นคุณสมบัติอันจำเป็นแก่ผู้นับถืออิสลาม และเที่ยวยอมรับและศรัทธาในพระเจ้า เมื่อเขามีคุณสมบัติทางใจเช่นนี้ เขาจะได้ชื่อว่าเป็น “มุสลิม” แท้ ความเป็นมุสลิมแท้เราพิจารณากันที่คุณสมบัติข้อนี้ประกอบกับหลักธรรมด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งเป็นผลที่สืบเนื่องเกี่ยวโยงกันเป็นลูกโซ่ ดังนั้น ท่านศาสดาจึงได้ระบุถึงหน่วยความประพฤตินี้จากคุณสมบัติดังกล่าวในการอธิบายความหมายของ “มุสลิม” โดยท่านตรัสว่า

“มุสลิม คือ บุคคลที่ดำรงตน โดยมือและปากของเขาไม่สร้างความเดือดร้อนแก่คนอื่น”

เพราะในดวงจิตของเขามีความยึดมั่นถ้อยมั่นในพระเจ้าอย่างแท้จริง อุดมการของเขาจึงเป็นอุดมการแห่ง “มนุษยชาติ” ดังนั้นการดำรงชีพอยู่เพื่อสร้างความเดือดร้อนแก่คนอื่นจึงขัดกับอุดมการของเขา

เขาเป็นผู้ดำรงตนเพื่อสร้างสันติและบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่นตลอดเวลา เขา คือ “มุสลิม” แท้

และเขาจะรักษาสภาวะอิสลามของเขาไปจนกว่าเขาจะตายจากโลกนี้ไป ดัง
อัลกุรอานได้สั่งไว้ว่า

“พวกเจ้าทั้งหลายพึงรักษาสภาวะอิสลามของพวกเจ้าจนถึงวันตายของพวกเจ้า”

สภาวะอิสลาม คือ สภาวะแห่งการยอมมอบน้อม ยอมสยบ และยอมจำนน ต่อพระ
เจ้าเพียงพระองค์เดียว ตามที่ได้กล่าวไว้แล้ว

อิสลาม หากจะหมายความแต่เพียงเป็น “นาม” ของศาสนาหนึ่งเท่านั้นไม่
ไม่ว่าใครหรือสิ่งใดก็ตามที่ยอมจำนนต่อพระเจ้าและยอมรับว่า พระองค์ทรง
สร้างทรงกำหนดพร้อมกับปฏิบัติตนไปตามกำหนดการของพระองค์โดยไม่ขัดแย้ง หรือ
ดื้อดึง เขาก็ถือว่าเป็น “มุสลิม” ในความหมายนี้ แม้เขาจะไม่นับถือศาสนาอิสลามก็ตาม

ส่วนบุคคลที่นับถือศาสนาอิสลาม แต่ถ้าจิตใจยังไม่ยอมจำนนและไม่ยอมรับในสิ่ง
ที่กล่าวมานั้น ก็หาได้เรียกว่าเป็น “มุสลิมแท้” ไม่ เขาเป็นมุสลิมแต่ในนามเท่านั้น

มีมุสลิมที่นับถืออิสลามมากมายในสังคม แต่มุสลิมแท้ที่ยอมจำนนพระเจ้ามี
น้อยกว่า และเขาใช้ชีวิตอยู่ด้วยความดื้อดึง ถ้อยดี ต่อพระเจ้า ชีวิตของเขาเป็นชีวิตที่มัวเมา
ในกองกิเลส ตัณหาร่านราคะ และอยู่ในกองไฟแห่งโลกีย์ ชีวิตของเขาบอดสนิท มองทางพระ
เจ้าไม่เห็นทางที่ทอดมาสู่ชีวิตของเขา คือทางแห่งมารร้าย เขาเดินดุ่มไปในทางนั้นด้วยความ
เหน็ดเหนื่อย เมื่อยล้า ที่จำแลงมาในรูปของความสนุกสนานสำราญใจ เขาหลงใหลความสนุก
สำราญเหล่านั้น และเขาคิดว่าสิ่งนั้นคือเป้าหมายแห่งชีวิตของเขา แต่ยิ่งเขาบ้าคลั่งกับมันมาก
เท่าใด ชีวิตของเขาก็ยิ่งจะดำดิ่งลงสู่กองทุกข์มากเท่านั้น กองทุกข์ที่เขาประสบในโลก
นี้ และนรกคือที่ที่เขาต้องไปจองจำอยู่ในโลกหน้า อัลกุรอานโองการถึงบุคคลลักษณะเช่นนี้ไว้
ว่า

“ที่จริง บรรดาบุคคลที่ปฏิเสธ เหนรคุณพระเจ้า จะต้องถูกจองจำอยู่ในนรกชั่วกาล
นาน”

นรกของโลกนี้ คือ กองทุกข์ที่สุมกันอยู่ในหัวใจของเรา กองทุกข์ที่ถูกสุมขึ้นมา
จากเชื้อกิเลสนานาประการที่เขาคลังโคล้ไหลหลงต่อมัน แล้วความชั่วที่เขากระทำเป็น
ประจำนั้น จะประทับแน่นหัวใจของเขาจนเต็มไปหมด ดังอัลกุรอานโองการไว้ว่า

“บรรดาสิ่งที่พวกเขาได้พากเพียรไว้ นั้น จะประทับกับดวงจิตของพวกเขา”

หัวใจที่เคยส่องใสสะอาดบริสุทธิ์ พลันต้องหมองมัว ดำสนิท มีดมน ดังท่านศาสดา
ได้กล่าวไว้ว่า

“เมื่อคน ๆ หนึ่งทำความชั่วครั้งหนึ่ง หัวใจของเขาจะเกิดจุดดำขึ้นหนึ่งจุด และเมื่อเขาสำนึกได้ และสารภาพผิดพร้อมกับทำความดี จุดดำนั้นก็จะมีลายหายไป แต่ถ้าเขาไม่ยอมสำนึกผิด จุดดำนั้นก็จะมีขึ้นแน่นกับหัวใจของเขาจนท่วมทับ”

“โดยปกติจิตวิญญาณของบุคคลจะประทับไว้ด้วยความชั่ว อันเป็นผลที่อาภรณ์ฝ่ายนั้นได้ส่งลงไป และประทับความดีเมื่ออาภรณ์ฝ่ายดีได้ส่งลงไป นอกจากความดีจะประทับอยู่กับดวงจิตวิญญาณแล้ว ความดีนั้นยังทำหน้าที่ขับไล่ความชั่วให้ออกห่างไปจากดวงจิตอีกด้วย ปรากฏในอัลกุรอานว่า

“อันที่จริง ความดีย่อมลบล้างความชั่ว”

ดังนั้น ถ้าดวงจิตของใครประทับไว้แต่ความดีงาม การกระทำของเขาก็จะมีแต่ความดีงาม แต่ถ้าวดวงจิตประทับความชั่วไว้มากกว่า การกระทำของเขาก็จะต้องเป็นความชั่วอย่างแน่นอน

เมื่อความดี - ความชั่วที่ประทับกับจิตวิญญาณนั้นมีอาภรณ์เป็นตัวกลาง การรณรงค์กับอาภรณ์ จึงเป็นวิธีเดียวที่จะทำให้จิตวิญญาณมีความดี และขจัดความชั่วได้ ดังกล่าวไว้แล้ว ถ้าสามารถเอาชนะความชั่วได้ ตัวอาภรณ์นี้เองที่เป็นศัตรูอันร้ายกาจสำหรับคนทุกคน ดังท่านศาสดาได้กล่าวไว้ว่า

“ศัตรูที่ร้ายกาจของท่าน คือ อาภรณ์ที่อยู่ระหว่างสองด้านของท่าน”

คนทุกคน ถ้าตกเป็นเป็นทาสของอาภรณ์ ยอมให้อาภรณ์ของตนเองมีอำนาจเหนือสติปัญญา คน ๆ นั้นเป็นคนที่ได้ยากที่สุด นักจิตวิทยาอิสลามท่านหนึ่งชื่อ “อัลฆอซาลี” ได้แถลงว่า

“การดำเนินชีวิตของคนเราจะต้องมีสติปัญญาเป็นผู้มา มีอาภรณ์เป็นผู้ตามและทั้งสองมีพลังอยู่ในตัวเอง ฉะนั้นมันจึงเกิดการขัดแย้งกันเสมอ บางที่ฝ่ายแรกชนะบางที่ฝ่ายหลังชนะ ผลัดแพ้ชนะกันอยู่เช่นนี้เรื่อยไป จนกว่าพัฒนาการทางสติปัญญาจะสมบูรณ์เต็มที่ นั่นคืออายุ 40 ปี จึงจะตัดสินได้ว่าสติปัญญาฝ่ายแพ้หรือชนะ”

จากการวิเคราะห์ของนักจิตวิทยาอิสลามท่านผู้นี้ เราสรุปได้ว่า การใช้อาภรณ์ขับเคลื่อนร่างกายนั้น จำต้องผ่านการกลั่นกรองของสมองด้วยการใช้สติปัญญาตัดสินเด็ดขาดแล้วว่า ควรทำหรือไม่ควรทำ อาภรณ์จะไม่เกิดเพียงแค่การสัมผัสของสมองกับสิ่งแวดล้อมภายนอกที่ผ่านเข้ามาเข้าสู่มันด้วยสื่อสัมผัสทั้งห้า แต่จะเกิดหลังจากสมองตัดสินแล้ว

ถ้าการควบคุมตัวเองมีหลักเกณฑ์ตามนี้ ทุกคนสามารถควบคุมได้ตลอดไป แต่ผลจากความฝึกฝนของสมองกับอารมณ์จนเคยชินมักจะเป็นในด้านตรงกันข้ามกับที่กล่าวมา กล่าวคือ เมื่อสมองสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม สติปัญญายังไม่ได้ไตร่ตรอง อารมณ์ก็เกิดเสียแล้ว และเมื่อมันเกิดก็ยากที่จะดับนอกจากมันจะต้องบรรลุนิสัยความต้องการของมัน วิธีที่ดีที่สุดก็คือ พยายามอย่าให้มันเกิดหักเหให้มันเกิดเฉพาะในด้านดี

ถ้าสติปัญญาของเราอยู่เหนืออารมณ์ เราจะควบคุมอารมณ์ได้ และควบคุมตัวเองได้ และคนควบคุมอารมณ์และตัวเองได้ คือ คนมีปัญหาโดยแท้จริง ท่านศาสดากล่าวว่า “คนมีปัญหา คือ คนที่ควบคุมตัวเองได้ คนโง่ คือ คนที่ปล่อยอารมณ์ตามกิเลสของเขาเอง”

เป็นความจริงอย่างยิ่งที่เราจะกล่าวว่า ความมีปัญหาเราวัดกันที่ความสามารถควบคุมอารมณ์และควบคุมตัวเองได้ ถ้าบุคคลไม่อาจจะควบคุมตนเองได้นั้นแสดงว่า เขาเป็นคนโง่ และบุคคลลักษณะของปัญญาชนทั้งหลายก็ตรงตามนี้ ฉะนั้น ผู้ที่อ้างตนเองว่าเป็นปัญญาชน แต่การปฏิบัติตนกลับปล่อยไปตามกระแสกิเลสของตนเอง โดยหลักที่จริงแล้ว เขาหาได้อยู่ในฐานะตามที่เขอ้างไม่ แม้เขาจะมีความรู้สูงในระดับใดก็ตาม

และเมื่อสามารถเอาชนะอารมณ์และตัวเองได้ ทุกคนก็สามารถที่จะเอาชนะอะไรก็ได้ ไม่ว่าจะเล็กละเอียดสักปานใดก็ตาม ชัยชนะจึงต้องเริ่มต้นกันที่ตัวเองนี่เอง โดยขั้นแรกอย่าให้อารมณ์ยกตัวเองขึ้นมาเป็นพระเจ้าเหนือพระเจ้าจริง ดังโองการจากอัลกุรอานว่า

“เจ้ามิได้สังเกตพวกที่ยกอารมณ์ตนเองขึ้นเป็นพระเจ้าดอกหรือ”

เมื่อสะกดกันมิให้อารมณ์อ้าวขึ้นมาเป็นพระเจ้าแล้ว สติปัญญาก็จะแกร่งแข็งและเป็นผู้บงการอารมณ์แทนที่อารมณ์จะเป็นผู้บงการ บัดนี้มันยอมศิโรราบแล้ว มันพร้อมที่จะรับคำสั่งของสติปัญญาสุดแต่ปัญญาจะสั่งอะไรแก่มัน ชัยชนะที่ได้รับนี้จึงเป็นชัยชนะที่ยิ่งใหญ่เหนือชัยชนะใด ๆ ทั้งสิ้น ท่านศาสดากล่าวว่า

“คนเก่งมิใช่คนที่ชนะผู้อื่นทั้งหลาย แต่คนเก่งคือคนที่เอาชนะตนเองได้”

การต่อสู้กับตัวเอง จึงเป็นการต่อสู้ที่ใหญ่ยิ่งในชีวิต เป็นสงครามที่ยืดเยื้อเหนือสงครามทั้งหลาย ข้าศึกคือ อารมณ์ มีพันธมิตรที่เพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา อารมณ์ได้รับการเสริมกำลังอยู่เรื่อย ๆ โดยวัตถุเจริญมากเท่าใด อารมณ์ก็ได้รับการเสริมกำลังมากขึ้นเท่านั้น คนในสมัยโบราณในสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่ง ซึ่งยังไม่มีวัตถุเจริญในระดับปัจจุบัน การต่อสู้กับ

ตัวเองกับอารมณ์ ง่ายกว่าคนสมัยนี้มาก คนสมัยโบราณจึงสำเร็จทางในกันเป็นจำนวนมาก แต่คนสมัยนี้หาไม่ ถ้าจะมีก็เพียงระดับต้น คือ ระดับเอาชนะตัวเองได้ หรือจะมีเกินกว่านั้นก็หักเหความสำเร็จนั้น มาเป็นบริวารของกิเลสไปเลย

การต่อสู้กับศัตรูตัวร้ายนี้ ผู้ต่อสู้จำเป็นต้องมีความอดทนอย่างสูง ถ้าขาดความอดทน การต่อสู้จะต้องยุติกลางคัน และแน่นอนสติปัญญาต้องเป็นฝ่ายพ่ายแพ้อารมณ์ ดังนั้นในการต่อสู้ที่ว่านี้ ถ้าฝ่ายศัตรู คือ ฝ่ายอารมณ์มีกำลังมากเท่าใด เราก็จะต้องยิ่งเพิ่มพลังอดทนให้มากขึ้นเท่านั้น ดังอัลกุรอานได้โองการไว้ว่า

“แม้พวกเจ้ามีจำนวนเพียง 20 ที่อดทน ก็สามารถชนะจำนวน 200 ได้”

โองการจากอัลกุรอานนี้ได้แสดงให้เห็นถึงคุณค่าของความอดทนว่ามีอยู่สูงส่ง และเป็นปัจจัยอันสำคัญยิ่งสำหรับการต่อสู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการต่อสู้กับอารมณ์ตนเอง เพราะศัตรูคือ อารมณ์ของเรา และอัตตา ของเราเองนั้น มันเป็นสิ่งที่มองไม่เห็นตัวตนมันซ่อนตัวอยู่ลึกลับ เราไม่สามารถที่จะจับตัวมันออกมา เพื่อทำการต่อสู้กันอย่างโจ่งแจ้งได้ อารมณ์และอัตตาของเรามันโจมตีเราแบบกองโจร เข้าทำนอง เอ็งเปลอ ข้าบุก เอ็งระวัง ข้าหลบ เอ็งสงบ ข้ากวาน

ถ้าเราขาดความอดทน เราเอาชนะมันไม่ได้แน่นอน วิธีการต่อสู้กับอารมณ์ของตนเอง ตามแนวทางของอิสลามก็คือ หน้าที่ที่ศาสนาได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด ซึ่งศาสนกิจแต่ละอย่างนั้นมีผลในการขจัดอารมณ์ร้ายต่าง ๆ ได้อย่างเด็ดขาด ถ้าได้ทำด้วยความตั้งใจจริง ด้วยความเข้าใจอันแท้จริง และทำสม่ำเสมอจนติดเป็นนิสัย

จิตวิญญาณที่อยู่กับร่างกายซึ่งทำแต่การดีนั้น ไม่นานจะสะอาดหมดจด และเมื่อจิตวิญญาณสะอาดหมดจดแล้ว ชีวิตของคน ๆ นั้น ก็เป็นชีวิตที่อุดมด้วยความดีงาม เจตนารมณ์แห่งชีวิต เป็นเจตนารมณ์ แห่งการทำดีเท่านั้น และชั่วชีวิตของเขา เขาจะแข่งขันในการทำดี ดังอัลกุรอานโองการว่า

“พวกเจ้าทั้งหลายพึงแข่งขันกันทำความดีเถิด”

คนสมัยนี้ไม่ชอบแข่งทำความดี อาจจะมีอยู่บ้างก็มีการแข่งดี ซึ่งมีความหมายแตกต่างกัน คนเป็นจำนวนมากที่ชอบแข่งขันกันทำความชั่วในรูปแบบต่าง ๆ ถ้าใครทำความชั่วคนอื่น ๆ ต้องตามอย่างและแข่งขันกันทำเป็นบ้าเป็นหลัง จนสมัยนี้ถนนทุกถนนมีแต่ สถาบันโลกีย์ เพื่อให้หนักแข่งทำชั่วได้ใช้บริการกันอย่างเต็มที่ สถาบันเหล่านั้นจะมีจำนวนมากมายเท่าใดก็ตาม ผู้เข้ารับบริการแน่นขนัดตลอดเวลาที่เปิดบริการ แต่สถาบันธรรมะของศาสนาต่าง ๆ

เกิดได้ยากเหลือเกิน และเท่าที่มีอยู่ขณะนี้ ผู้ใช้บริการโทรตรงเต็มที แม้เวลาบริการจะมีเพียง สัปดาห์ละครั้ง สำหรับทั่ว ๆ ไปก็ตาม

สภาพสังคมที่แสดงออกมาในรูปของ ค่านิยม เช่นนี้ ได้บ่งบอกให้เห็นถึงระดับ ความเสื่อมโทรมทางศาสนาอย่างชัดเจนที่สุด

ถ้าคนในสังคมมี นักแข่งทำดี มากนั้นแสดงว่า ศาสนายังเป็นหลักแห่งสังคมนั้น

ถ้าคนในสังคมมี นักแข่งทำชั่ว มาก นั้นแสดงว่า ศาสนาได้ล้มละลายไปจากสังคมนั้นแล้วโดยสิ้นเชิง

บรรณนี้ท้ายเรื่อง

1. หลักศรัทธาส่วนโครงสร้าง 6 ประการ เรียกเป็นภาษาอาหรับว่า “อัครกานูล อีมาน”
2. หลักปฏิบัติขั้นพื้นฐาน เรียกเป็นภาษาอาหรับว่า “อัครกานูลอิสลาม”
3. หลักการบำเพ็ญสมาธิ เรียกว่า “อัลอิฮซาน”
4. หลักธรรมที่ปฏิบัติเป็นส่วนตัว เรียกว่า “ฟิรดูอิน”
5. หลักธรรมที่ปฏิบัติทางสังคม เรียกว่า “ฟิรดูกิฟายะฮ”
6. ศาสดาผู้ประกาศหลักธรรม เรียกว่า “รอซูลุลเลอะฮ”
7. พระโองการของพระเจ้า ที่ผ่านทางศาสดามูฮัมมัดรวบรวมเป็นพระคัมภีร์ เรียกว่า “อัลกุรอาน”
8. พระธรรมคำสอนของท่านศาสดา เรียกว่า “อัลหะดีษ”
9. จิตสงบสะอาดบริสุทธิ์หลุดพ้นจากความถือมั่นในสิ่งสมมุติต่าง ๆ และมีความคง “อันนัฟูลมุตมะอีนะฮ”
10. การต่อสู้กับอารมณ์กับอึดตาหรือตัวเอง เรียกว่า “ญิฮาดนัฟซี”

**หลักการทำความดี
ตามพระวาทะของพระเยซูคริสตเจ้า**

คุณพ่อยอห์น อุลลิอานา

คำอวยพร ๘ ประการของพระเยซูเจ้า

ความดี มีรากฐานในการเสียสละ และในการอดทน เพราะเห็นแก่พระเจ้า องค์ความดี
บริบูรณ์ พระเยซูตรัสแก่ประชาชนว่า

1. บุญของผู้ที่มีใจไม่ผูกพันกับทรัพย์สมบัติฝ่ายข้างโลก เหตุว่าพระเจ้าทรง
เข้าครองจิตใจของเขาแล้ว
2. บุญของผู้ที่มีใจอ่อนโยนเหตุว่าเขาจะได้เป็นเจ้าของแผ่นดิน
3. บุญของผู้ที่ได้รับความทุกข์ร้อน เหตุว่าเขาจะได้รับความรักบรรเทา
4. บุญของผู้ที่หิวกระหายความยุติธรรม เหตุว่าเขาจะได้อิ่มหนำ
5. บุญของผู้ที่มีใจเอ็นดูกรุณา เหตุว่าเขาจะได้รับความรักเอ็นดูกรุณาจุกกัน
6. บุญของผู้ที่มีใจบริสุทธิ์ เหตุว่าเขาจะได้เห็นพระเป็นเจ้า
7. บุญของผู้ที่ถูกเบียดเบียนข่มเหงเพราะความยุติธรรม เหตุว่าพระราชัยสวรรค์
เป็นของเรา

จงทำคนบาปให้กลับใจ

พระเยซูเจ้าทรงวางแนวปฏิบัติกับคนบาป

พระเยซูเจ้าทรงพบคนเก็บภาษีคนหนึ่ง ซึ่งทุกคนถือว่าคนเก็บเกี่ยวเป็นคน
บาป ชื่อเลวี เขา นั่งอยู่ด่านเก็บภาษี พระองค์ทรงตรัสแก่เขาว่า "เลวี จงตามเรามา
เถิด" เขาก็ลาออกจากงานแล้ว ตามพระองค์ไป

เลวี ได้จัดให้มีการเลี้ยงใหญ่ในเรือนของตน เพื่อเป็นเกียรติแด่พระเยซูเจ้า มีคน
เป็นอันมากเป็นคนเก็บภาษีและคนอื่น ๆ มาร่วมโต๊ะรับประทานอาหารร่วมกัน

พวกฟาริสี และคัมภีรจารย์ กล่าวติเตียนพฤติกรรมของพระองค์ว่า "ทำไมพระ
อาจารย์และพวกท่าน มากินและดื่มด้วยกันกับพวกคนเก็บภาษีและคนบาป"

พระเยซูตรัสตอบว่า "มิใช่คนที่สบายดีดอกที่ต้องการหมอบ แต่คนเจ็บไข้ต่างหากที่
ต้องการ เรามีได้มาเรียกหาพวกเขาชอบธรรม แต่มาเรียกคนบาปให้กลับใจ"

มารร้าย

ความดีทั้งหลายตั้งอยู่ในการอ่อนน้อม ต่อพระเจ้า
มนุษย์ทุกคนต้องผจญกับมารที่ชั่วร้าย เพื่อจะได้เป็นผู้ชนะ
ตรงหน้าแม่เจ้าจอร์แดน เขตเมืองเยรีโก ทางทิศตะวันตก มีภูเขาสูงลูกหนึ่ง
ซึ่งทุกวันนี้เรียกชื่อภูเขาลูกนี้ว่า "ภูเขาแห่งการผจญ"

บทที่ 45

เมื่อพระเยซูเจ้า ทรงรับพิธีสรงน้ำจากนักบุญยอห์นแล้วก่อนที่พระองค์จะทรงเริ่มภารกิจ เทศนา พระองค์ได้เสด็จที่ภูเขาสูงนี้ เพื่อนำเพนทาคอสตาในที่เปลี่ยว โดยทรงถือศีลอดอาหารตลอดเวลา 40 วัน 40 คืน

ในที่สุด พระองค์ทรงรู้สึกหิวและกระหาย

ขณะนั้นเอง ปีศาจเจ้าเล่ห์แต่ด่าบรรพ์ ซึ่งได้เคยชนะอาดัมและเอวาบรรพบุรุษของเรามากครั้งหนึ่งแล้ว ได้เข้ามาหาพระองค์ในรูปแบบหน้ากากของผู้มีเมตตาจิต แบบเดียวกันกับขณะที่มันได้ล่อลวง นางเอวา มันทูลพระองค์ว่า “พระองค์ทรงเป็นพระบุตรพระเจ้า ทำไมพระองค์จึงไม่หยิบก้อนหินขึ้นมาแล้วเสกให้เป็นขนมปังเล่า เพื่อพระองค์จะได้ทรงรับประทานอิ่มหน้าและจำได้มีกำลังวังชาในการดำเนินภารกิจของพระองค์” พระเยซูเจ้าทรงตอบว่า

“ในพระธรรมมีเขียนไว้ว่า มนุษย์ได้ดำรงชีวิตอยู่ด้วยอาหารแต่อย่างเดียว แต่ดำรงชีวิตด้วยฤทธิ์ของพระเจ้าต่างหาก”

มารร้ายจึงได้พาพระเยซูเจ้าด้วยวิธีหนึ่งวิธีใดไปในเมืองศักดิ์สิทธิ์ ให้พระองค์ประทับอยู่บนที่สูงที่สุดของพระวิหารและทูลพระองค์ว่า

“พระองค์ทรงเป็นพระบุตรพระเจ้า จงกระโดดลงไปให้คนทั้งหลายเห็น เพราะในพระธรรมมีเขียนไว้ว่า

พระเจ้าจะทรงส่งทูตของพระเจ้ามารับท่านไว้ เพื่อไม่ให้เท้าของพระองค์จะไม่ได้กระทบกับหินเลย เมื่อประชาชนได้เห็นดังนั้น เขาจะได้เชื่อในพระองค์” พระเยซูเจ้าทรงตอบว่า

ในพระธรรมยังมีกล่าวไว้อีกว่า “อย่าลองดีกับพระเจ้าของเจ้า”

มารร้ายจึงพาพระเยซูเจ้า ไปบนยอดของภูเขาสูง ให้พระองค์ทอดพระเนตรถึงความยิ่งใหญ่ และความมั่งคั่งของอาณาจักรฝ่ายโลก และทูลพระองค์ว่า

“เราจะให้ความมั่งคั่งทั้งหมดนี้แก่พระองค์ท่าน ถ้าหากว่าพระองค์ท่านจะกราบไหว้เราสักครั้งหนึ่ง”

การผจญนี้ กระทบกระเทือนถึงพระเกียรติมงคลของพระเจ้า เหมือนการผจญของมารร้ายในอุทยาน พระองค์ไม่เหมือนอาดัมและเอวาผู้เชื่อปีศาจ พระองค์เป็นมนุษย์แบบใหม่ผู้ชนะปีศาจ จึงทรงพระพิโรธขับไลปีศาจ

“เจ้ามารร้ายไปให้พ้น เพราะว่าในพระธรรมของพระเจ้า ยังมีกล่าวอีกว่า
“จงกราบนมัสการพระเจ้าของเจ้า และรับใช้พระองค์แต่ผู้เดียว”

มารซาตานก็หนีจากพระองค์ไป และเทวดาของพระเจ้ายอมรับใช้พระเยซู
เจ้า โดยนำอาหารมาถวายให้พระองค์เสวย

พระเจ้าทรงกำหนดความดี ที่เราต้องปฏิบัติต่อเพื่อนบ้าน

พระเจ้าตรัสว่า

ท่านทั้งหลายจงเป็นผู้ศักดิ์สิทธิ์ เพราะว่าเราคือพระเจ้าของท่าน ผู้เป็นองค์
ศักดิ์สิทธิ์

ท่านอย่าลัทธิพยากรณ์ อย่าโก่งเข่า อย่ามูสาต่อเพื่อนบ้านอย่าสาบานเท็จ อย่าทำ
ให้พระนามของเราเป็นที่เหยียดหยามเราคือพระเจ้าของท่าน

ท่านอย่าบีบบังคับเพื่อนบ้าน หรือปล้นเขา อย่าผลัดค่าจ้างของลูกจ้างถึงรุ่งเช้า
อย่าดูถูกดูหมิ่นคนหูหนวก อย่าหลอกลวงคนตาบอด แต่ท่านจงยำเกรงพระเจ้าของท่าน

ท่านอย่าพิพากษาด้วยความอยุติธรรมอย่าล่าเอียงข้างหนึ่งข้างใด อย่าเห็นแก่หน้า
แก่ตาของผู้ใหญ่ อย่าเที่ยวขึ้นเที่ยวลง คอยยุยงส่อเสียดท่ามกลางเพื่อนบ้าน เราคือพระเจ้า

อย่ามีใจเกลียดชังพี่น้องของท่าน แต่จงรักเพื่อนบ้านของท่าน ถึงข้อบาด
หมางด้วยอหิธาศัย ท่านทำแบบนี้จะไม่มีบาป ท่านอย่าแก้แค้นหรือผูกพยาบาทลูกหลาน
ญาติพี่น้องและเพื่อนบ้าน แต่จงรักท่านทั้งหลายเหมือนรักตัวเองเราคือพระเจ้า

อย่าเป่าแตร

ทำความดีอย่าหาชื่อเสียง

พระเยซูเจ้าตรัสกับสานุศิษย์ของพระองค์ว่า

“จงระวัง อย่าทำกิจการกุศลต่อหน้าเพื่อนมนุษย์ให้เขาชม ถ้าท่านทำอย่างนั้น ท่าน
จะไม่ได้รับบำเหน็จจากพระบิดาเจ้าของท่านผู้สถิตอยู่ในสวรรค์”

“เหตุฉะนั้น เมื่อท่านทำบุญให้ท่านอย่าเป่าแตรข้างหน้าท่าน เหมือนคนหน้าซื่อใจ
คด กระทำในศาลาธรรมและตามถนน เพื่อให้คนสรรเสริญ เราบอกความจริงแก่ท่านว่า
เขาจะได้รับบำเหน็จรางวัลของเขาแล้ว”

ฝ่ายท่านทั้งหลายอธิษฐานภาวนาอย่างเป็นเหมือนคนหน้าชื่อใจจด เพราะเขา
ขออธิษฐานภาวนาในศาลาธรรมในที่ชุมนุมและตามถนน เพื่อให้ประชาชนเห็น เราบอก
ความจริงแก่ท่านว่า เขาจะได้รับบำเหน็จของเขาแล้ว”

ฝ่ายท่านเมื่ออธิษฐานภาวนา จงเข้าไปในห้องส่วนตัวและเมื่อปิดประตูแล้วจง
อธิษฐานภาวนาต่อพระบิดาของท่านผู้ทรงเห็นภายในใจ และพระบิดาของท่านจะทรง
โปรดประทานบำเหน็จแก่ท่าน

เมื่อท่านจำศีลอดอาหาร อย่าทำหน้าเศร้าหมองเหมือนคนหน้าชื่อใจจด ซึ่งตีหน้า
ซีดเซียวเพื่อจะได้ให้คนเห็นว่า เขาถือศีลอดอาหาร เราบอกความจริงแก่ท่านว่า เขาได้รับ
บำเหน็จของเขาแล้ว

ฝ่ายท่านเมื่ออดอาหารจงล้างหน้า และเอาน้ำมันใส่ศีรษะเพื่อคนจะได้ไม่รู้ว่าท่าน
กำลังถือศีลอดอาหาร แต่ให้ปรากฏแจ้งเฉพาะแก่พระบิดาของท่าน ผู้ทรงแลเห็นภายใน
จิตใจ และพระองค์จะโปรดประทานบำเหน็จอันงดงามแก่ท่าน

สิ่งใดที่ท่านได้กระทำต่อมนุษย์ก็เหมือนได้กระทำต่อพระเจ้า

พระเยซูเจ้าตรัสสอนสานุศิษย์ของพระองค์ว่า

เมื่อพระบุตรเจ้าจะเสด็จมาด้วยพระเกียรติมงคล มีทวยทูตห้อมล้อมพระองค์
พระองค์ประทับบนพระที่นั่งอันรุ่งเรืองของพระองค์ และประชาชนทุกชาติทุกภาษา
จะมาชุมนุมพร้อมกัน เฉพาะพระพักตร์ของพระองค์ พระองค์จะทรงแบ่งแยกมนุษย์ทั้ง
หลายออกเป็น 2 พวก เหมือนอย่างคนเลี้ยงแกะ แยกแกะออกจากแพะ ให้แกะอยู่เบื้องขวาและ
ให้แพะอยู่เบื้องซ้าย

แล้วพระองค์จะตรัสแก่ผู้อยู่เบื้องขวาว่า “มาเถิดท่านทั้งหลาย ที่ได้รับพระพรจาก
พระบิดาเจ้า จงมารับเอกราชอาณาจักรเป็นมรดกที่พระบิดาเจ้าได้ทรงตระเตรียมไว้
สำหรับท่าน ตั้งแต่ทรงเนรมิตโลกมาเพราะว่า

เมื่อเราหิว ท่านได้จัดอาหารมาให้เรารับประทาน

เราได้กระหาย ท่านได้หิ้วเครื่องดื่มมาให้เรา

เราเป็นแขก เป็นคนต่างด้าว เป็นคนแปลกหน้า ท่านได้ต้อนรับเราอย่างดี

เราไม่มีเสื้อผ้าจะนุ่งห่ม ท่านก็ได้หามาให้เรา

เราต้องจำคุกพันธนาการ ท่านได้มาเยี่ยมบรรเทาทุกข์ของเรา

บรรดาผู้ชอบธรรมจะทูลพระองค์ว่า
พระเจ้าข้า เมื่อไรละที่ข้าพเจ้าทั้งหลายได้เห็นพระองค์ทรงทิว และข้าพเจ้า
ได้ถวายพระกระยาหารเมื่อไรเล่าพระองค์ทรงพระกระหาย และข้าพเจ้าทั้งหลายจึงถวาย
เครื่องดื่มให้พระองค์ พระองค์เป็นแขกแปลกหน้าเมื่อไร และข้าพเจ้าทั้งหลายจึงได้ถวายการ
ต้อนรับอย่างดี พระองค์ไม่มีเครื่องนุ่งห่มเมื่อไร ข้าพเจ้าทั้งหลายจึงได้ถวายเครื่องนุ่งห่มให้
แก่พระองค์ พระองค์ทรงประชวรเจ็บไข้เมื่อไร หรือต้องจำคุกพันธนาการเมื่อไรและข้าพเจ้า
ทั้งหลายจึงได้มาเยี่ยมเยียนพระองค์ พระเจ้าข้า

พระองค์ตรัสตอบว่า

เราขอยืนยันว่า ทุกครั้งที่ท่านทั้งหลาย ได้ปฏิบัติสิ่งเหล่านี้ต่อพี่น้องแม้แต่คนที่ต่ำ
ด้อยที่สุด ก็เหมือนกับได้กระทำต่อเราเอง

พระองค์จึงตรัสแก่ผู้ที่อยู่เบื้องซ้ายของพระองค์ว่า

พวกเจ้าที่ต้องสาปแช่ง จงไปให้พ้นจากเรา จงไปในที่มีไฟไหม้อยู่เป็นนิตย์
ที่ได้เตรียมไว้สำหรับปีศาจ และลูกสมุนของมัน เพราะว่า

เมื่อเราทิว เจ้าไม่ได้ให้อะไรเรารับประทาน

เมื่อเรากระหาย เจ้าก็ไม่ได้ให้เราดื่ม เราเป็นแขกต่างดาว เจ้าไม่ได้ให้การต้อนรับ
เรา เราไม่มีเครื่องนุ่งห่มเจ้าไม่ได้หามาให้เรา เราได้ป่วยเจ็บไข้ และต้องจำพันธนาการเจ้าก็
ไม่ได้มาเยี่ยมเรา

พวกเขาจึงทูลพระองค์ว่า

พระเจ้าข้า เมื่อไรเล่าที่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ได้แลเห็นพระองค์ทรงทิว กระหาย
น้ำ เป็นแขกแปลกหน้า หรือไม่มีเครื่องนุ่งห่ม ทรงเจ็บไข้ได้ป่วย หรือต้องจำพันธนาการ
แล้ว ข้าพเจ้าทั้งหลายไม่ได้ช่วยเหลือพระองค์

พระเจ้าตรัสแก่พวกเขาว่า

เราขอยืนยันว่า เมื่อเจ้าไม่ได้ปฏิบัติเช่นนี้ต่อเพื่อนบ้าน แม้แต่ผู้ที่ต่ำด้อยที่สุด
ก็เหมือนกับว่าเจ้าไม่ได้กระทำต่อเราเอง

คนมั่งมีและคนจน

พระเยซูเจ้าตรัสกับพวกฟาริสีว่า

ยังมีเศรษฐีผู้หนึ่ง นุ่งผ้าสีสัทหลาด และผ้าปานเนื้อดี มีงานเลี้ยงฉลองอย่าง
โอ้อ่าทุกวัน และยังมีขทานคนหนึ่งชื่อ ลาซารัส เป็นแผลทั้งตัวนอนอยู่ที่ประตูรั้วบ้าน

เศรษฐี ใครจะได้เศษอาหารที่ตกจากโต๊ะของเศรษฐีผู้นั้นมารับประทาน แต่เขาไม่ยอมให้ คงมีแต่สุนัขมาเลียแผลของเขา

อยู่มาคนขอทานก็ตาย บรรดาเทวดาของพระเจ้า ได้นำเข้าไปไว้ในอ้อมอกของอับราฮัม บรรดาบุตร ฝ่ายเศรษฐีผู้นั้นก็ตายด้วย และได้ถูกนำไปฝังไว้ในไฟนรก ขณะที่อยู่ในแดนนรกเศรษฐีได้รับทุกข์ทรมานสาหัสได้แห่งนดูเบื้องบน ก็เห็นอับราฮัมอยู่แต่ไกล พร้อมกับลาซารัสอยู่ในอ้อมอกของอับราฮัม เศรษฐีจึงร้องว่า “อับราฮัมบิดาผู้ต้นตระกูลเจ้าข้าขอเอ็นดูข้าพเจ้าเถิด ขอให้ลาซารัสได้เอาปลายนิ้วจุ่มน้ำมาแตะลิ้นข้าพเจ้าให้เป็นสักหน่อย เพราะข้าพเจ้าตรากตรำทรมานอยู่ในเปลวไฟนี่”

อับราฮัมตอบว่า “ลูกเอ๋ย จงระลึกว่าเมื่อเจ้ามีชีวิตอยู่ เจ้าได้ความสุขสำหรับตัวเจ้า ส่วนลาซารัสได้แต่ความทุกข์ เดียวนี้ลาซารัสได้รับความบรรเทา แต่เจ้าได้รับความทุกข์ ยิ่งกว่านั้นระหว่างเจ้ากับเรายังมีเหวใหญ่ขวางกั้นอยู่ เพื่อห้ามมิให้คนที่อยากข้ามจากปากของเราไปยังปากของเจ้าและห้ามมิให้คนที่อยากข้ามจากปากของเจ้า มายังปากของเรา”

เศรษฐียังอ้อนวอนว่า “บิดาเจ้าข้า ถ้าอย่างนั้นขอท่านใช้ลาซารัสไปยังบ้านบิดาของข้าพเจ้าเถิด เพราะว่าข้าพเจ้ามีพี่น้อง 5 คน ให้ลาซารัสตักเตือนเขา เพื่อเขาจะได้ไม่ต้องตกลงมาในสถานที่ทรมานนี้ด้วย”

อับราฮัมตอบเขาว่า “เขามีโมเสส และบรรดาอาจารย์ประกาศแล้ว ให้เขาฟังคนเหล่านั้นเถิดซึ่งสั่งสอนเขาแล้วอย่างดี

เศรษฐีจึงว่า “มิได้ อับราฮัมบิดาเจ้าข้า ถ้ามีคนหนึ่งจากคนตายไปหาเขา เขาคงจะกลับใจ”

อับราฮัมจึงตอบว่า “ถ้าเขาไม่เชื่อฟังโมเสสและบรรดาอาจารย์ประกาศที่สั่งสอนเขาอยู่แล้ว ต่อให้มีคนกลับเป็นขึ้นมาจากความตายไปหาเขา เขาก็ยังคงไม่เชื่ออยู่นั่นแหละ”

ปฏิบัติตามพระวาจา

เวลานั้น พระเยซูเจ้าตรัสกับประชาชนว่า “ผู้ที่กล่าวแก่เราว่า พระเจ้าข้าฯ จะได้เข้าในพระราชัยสวรรค์ทุกคนก็หาไม่ แต่ผู้ที่ปฏิบัติตามน้ำพระทัยของเราที่สถิตในสวรรค์นั้นแหละจะเข้าสวรรค์ ผู้ใดฟังคำที่เรากล่าวแล้ว และปฏิบัติตามก็เปรียบได้กับบุตรผู้รอบคอบ ปลูกบ้านลงรากในหิน เมื่อฝนตกน้ำไหลเชี่ยวพายุพัดแรงกล้ามาปะทะบ้านบ้านนั้นจะไม่ล้มลง เพราะมีรากอยู่ในหิน ตรงกันข้ามกับผู้ที่ได้ฟังถ้อยคำของเรา และไม่

ปฏิบัติตามผู้นั้นเปรียบเทียบกับคนเบาปัญญา ที่สร้างบ้านของตนบนทราย เมื่อฝนตกน้ำไหล
เซียวพายุแรงกล้ามาพัดปะทะ บ้านนั้นจะล้มโค่นทรายและจะเกิดความเสียหายอันใหญ่
ยิ่ง

เมื่อพระเยซูเจ้าตรัสเทศนาจบแล้ว ประชาชนพากันพิศวงในคำเทศนาของ
พระองค์เป็นอย่างยิ่ง เพราะว่าพระองค์สอนอย่างผู้มีอำนาจ ไม่ใช่สอนอย่างพวกอาจารย์เขา
เลย

จงรักศรัทธา

พระเยซูเจ้าตรัสสอนประชาชนว่า

ท่านคงเคยได้ยินคำโบราณสอนว่า จงเกลียดศรัทธา ตาต่อตา ฟันต่อฟัน เราขอบอก
ท่านว่า จงอวยพรแก่ผู้ที่หมิ่นท่าน จงภาวนาให้ผู้ที่ข่มเหงท่าน ผู้ใดขอยกให้แก่เขา ทุกสิ่งที่
ท่านปรารถนา จงให้เขาทำแก่ท่าน จงทำสิ่งเหล่านั้นกับเขา

ถ้าท่านรักผู้ที่รักท่านเท่านั้น ท่านจะได้รับบุญบำเหน็จอะไรเล่า เพราะว่าแม้แต่คน
บาปเขาก็ทำเช่นนั้น

คนทั้งหลายให้ยืม เพื่อจะได้รับตอบแทน ฝ่ายพวกท่านจงรักแม้แต่ศัตรู โดยทำดี
และให้ยืมโดยไม่หวังผลตอบแทน และท่านจะได้รับรางวัลยิ่งใหญ่ ท่านจะเป็นบุตรของพระเจ้า
ผู้สูงสุด เพราะพระองค์ทรงพระทัยดี ทรงโปรดแสงแดดดินฟ้าอากาศให้ แม้แต่คนอกตัญญู
และคนชั่วช้า

นักบุญเปโตรอัครสาวกพูดพระเยซูว่า

พระองค์เจ้าข้า ถ้าพี่น้องของข้าพเจ้ากระทำผิดต่อข้าพเจ้า ข้าพเจ้าต้องยกโทษให้
เขากี่ครั้ง ถึงเจ็ดครั้งพอหรือ

พระเยซูเจ้าตรัสตอบว่า เรามีได้บอกว่าเป็นเจ็ดครั้งเท่านั้น แต่บอกว่าเป็นสิบสอง
เจ็ดครั้ง ซึ่งแปลว่าเสมอไปไม่มียุติ

ฉะนั้น พระราชัยสวรรค์จึงเปรียบเหมือนกษัตริย์องค์หนึ่ง ทรงประสงค์จะคิดบัญชี
กับคนใช้ เมื่อเริ่มต้นคิดบัญชีเขาพาคคนหนึ่ง ซึ่งเป็นหนี้หนึ่งหมื่นเหรียญมาเฝ้า แต่เขาไม่มีสิ่ง
ใดมาชำระหนี้ได้ นายจึงสั่งให้ขายตัวทั้งภรรยา ลูก และบรรดาสิ่งของที่เขามีอยู่นั้นอาามาใช้
หนี้ ผู้นั้นจึงกราบลงวิงวอนว่า “ข้าแต่ท่าน ขอโปรดผลัดไว้ก่อนแล้วข้าพเจ้าจะใช้หนี้ทั้ง
สิ้น” กษัตริย์ทรงพระทัยเมตตา เห็นเขาร้องทุกข์เช่นนั้น จึงมีใช้เพียงแต่ผลัดว่าใช้หนี้เท่า
นั้น แต่ทรงโปรดยกหนี้ทั้งหมดให้และปล่อยตัวเขาไป

แต่คนใช้ผู้นี้พอออกไปได้พบเพื่อนคนใช้ด้วยกัน ซึ่งเป็นหนี้เขาอยู่หนึ่งร้อย
เหรียญ เขาจึงจับคนนั้นมาบีบบอก ลำกับว่า "จงใช้หนี้ให้ข้า" คนใช้กราบไหว้ขอความกรุณา
ขอผลัดไปหน่อยเขาจะได้ใช้หนี้สินให้หมดสิ้น แต่เขาไม่ยอมและยิ่งกว่านั้น ได้นำคนใช้ลูก
หนี้คนนั้นไปจำจองไว้จนกว่าจะใช้หนี้ของเขาจนหมด

ฝ่ายพวกเพื่อนคนใช้เมื่อเห็นเหตุการณ์เช่นนั้น ก็พากันสลดใจยิ่งนัก จึงนำเหตุ
การณ์ทั้งต้นไปกราบทูลกษัตริย์ กษัตริย์จึงทรงเรียกคนใช้นั้นมาสั่งว่า "เจ้าคนใช้ชาติ
ชั่ว เราได้โปรดยกหนี้ให้เจ้าจนหมด เพราะเจ้าได้อ่อนน้อมเรา เจ้ามีควรจะเมตตาเพื่อนคนใช้
ด้วยกันเหมือนเราได้เมตตาเจ้ามิใช่หรือ" กษัตริย์ทรงกริ้ว จึงมอบคนใช้ผู้นั้นไว้กับเจ้าหน้าที่
จำจองเอาไว้ จนกว่าจะใช้หนี้หมดสิ้น

พระบิดาของเราผู้สถิตในสวรรค์ จะทรงกระทำแก่ท่านทุกคนอย่างนั้น ถ้า
หากว่าท่านแต่ละคนนั้นไม่ยกโทษให้แก่เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ด้วยใจกว้างขวาง

ภรรยามาต่อพระเจ้าเพื่อความดี

ข้าแต่พระเจ้าข้า ขอพระองค์ทรงกระทำให้ข้าพเจ้าเป็นเครื่องมือของพระองค์
เพื่อสร้างสันติ ณ ที่ใดมีความเกลียดชัง ขอทรงโปรดให้ข้าพเจ้าได้นำความรัก
ณ ที่ใดมีความบาดหมางใจกัน ขอทรงโปรดให้ข้าพเจ้านำการยกโทษให้อภัย
ณ ที่ใดที่มีความแตกร้าง ขอทรงโปรดให้ข้าพเจ้านำความสามัคคีธรรมไว้
ณ ที่ใดมีความสงสัยระแวง ขอทรงโปรดให้ข้าพเจ้าได้นำความเชื่อมั่น
ณ ที่ใดมีความลุ่มหลง ขอทรงโปรดให้ข้าพเจ้าได้นำความสัตย์จริง
ณ ที่ใดมีความลุ่มจมหมกหมองและอกหัก ขอทรงโปรดให้ข้าพเจ้าได้นำความหวังและความเชื่อ
มั่น
ณ ที่ใดมีความโศรกเศร้า ขอทรงโปรดให้ข้าพเจ้าได้นำความปีติยินดีเบิกบานใจ
ณ ที่ใดมีความมืด ขอทรงโปรดให้ข้าพเจ้าได้นำความสว่าง

ข้าแต่พระอาจารย์เจ้า ขอทรงโปรดให้ข้าพเจ้านำความบรรเทาให้ ดีกว่าที่จะ
แสวงหาให้คนอื่นบรรเทาข้าพเจ้า

ให้ข้าพเจ้ารู้จักเข้าใจคนอื่น ดีกว่าที่จะรอคอยให้คนอื่นเข้าใจข้าพเจ้า

- ให้ข้าพเจ้ารักเขาก่อน ดีกว่าที่จะให้คนอื่นรักข้าพเจ้าก่อน
ก็เพราะว่า
เมื่อเราให้แก่เขา เราจึงจะได้รับ
เมื่อเรายกโทษให้อภัย เราจึงได้รับการยกโทษให้อภัย
เมื่อเราตาย เราจึงจะเกิดขึ้นมาใหม่ในชีวิตอมตะนิรันดร พระเจ้าข้า

หมายเหตุ : หลักการทำความดีในศาสนาต่าง ๆ

- ศาสนาพุทธ
- ศาสนาอิสลาม
- ศาสนาคริสต์

จัดพิมพ์โดย : สมาคมศาสนสัมพันธ์แห่งประเทศไทยเพื่อเป็นประโยชน์และความเข้าใจ
อันดีของผู้ศึกษา ผู้เขียนจึงได้ขออนุญาตพิมพ์ไว้ที่นี่และขอขอบพระคุณ
ท่านผู้เรียบเรียงเรื่องหลักการทำความดีในศาสนาอื่น ๆ ไว้ ณ ที่นี้เป็น
อย่างสูง

แบบฝึกหัดภาคผนวก

1. เมื่อท่านได้ศึกษาหลักการทำความดีในพุทธศาสนาแล้ว ท่านทราบใหม่ว่าพุทธศาสนามีหลักการทำความดีอย่างไร ? อธิบาย
2. พุทธศาสนามีวิธีการและจุดมุ่งหมายในการทำความดีอย่างไร ? อธิบาย
3. ปัญหาเรื่องความดี ความชั่ว เป็นปัญหาที่สับสนในความรู้สึกรู้สึกของคนปัจจุบัน ยุ่งยากแก่การตัดสินใจ ถ้าหากท่านเป็นผู้ตัดสินเรื่องนี้จะมีการหรือหลักการตัดสินอย่างไร อธิบาย ?
4. พุทธศาสนาได้แสดงบ่อเกิดแห่งความดี ความชั่วไว้อย่างไรบ้าง และจงแสดงวิธีการรักษาความดีและกำจัดความชั่วที่เกิดขึ้นให้เห็นเป็นแนวทางปฏิบัติ
5. ท่านเห็นด้วยกับหลักการที่ว่า
 - ก. ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว
 - ข. ทำดีแล้วไม่ได้ดี ทำชั่วกลับได้ดี หรือคำว่ากล่าวที่ว่า "ทำชั่วอ้วนพี ทำดีมีแต่ก้าง" จงอธิบายให้มีหลัก
6. ท่านเชื่อว่า "กฎแห่งกรรม" มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบันอย่างไรหรือไม่ จงแสดงทัศนะให้กระจ่าง
7. ท่านเข้าใจหลักการทำความดีและวิธีการทำความดีในศาสนาอิสลามอย่างไร ? อธิบาย
8. หลักศรัทธาในศาสนาอิสลามมีอะไรบ้าง ? และจำเป็นด้วยหรือที่เราต้องมีหลักศรัทธาดังกล่าว อธิบาย
9. คำอวยพร 8 ประการ ของพระเยซูเจ้ามีอะไรบ้าง ? อธิบาย
10. ท่านเข้าใจหลักการที่ว่า "สิ่งใดที่ท่านได้กระทำต่อมนุษย์เหมือนได้กระทำต่อพระเจ้า" อย่างไร อธิบาย ?
11. ศาสนาทุกศาสนามีจุดมุ่งหมายตรงกันคือ สอนให้ศาสนิกทำความดีเว้นจากความชั่ว แต่เหตุใดศาสนาจึงไม่ปฏิบัติตามคำสอนเท่าที่ควรจะเป็นเพราะสาเหตุอะไร โปรดวิเคราะห์ให้กระจ่าง
12. โอวาทของท่านนบีมุฮัมมัดที่ว่า "คนดีที่สุด คือคนที่มีชีวิตอยู่เพื่อบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่นมากที่สุด" ท่านเข้าใจอย่างไร ? อธิบาย
13. ท่านเห็นว่าคำสอนทางศาสนามีส่วนพัฒนาชีวิตและสังคมมนุษย์ให้เจริญรุ่งเรืองได้อย่างไร อธิบายให้มีหลัก